

Försvarsmaktens personalförsörjning m.m.

Sammanfattning

Försvarsmaktens personalförsörjning av soldater m.m. och Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser

Utskottet konstaterar att tillämpningen av totalförsvarsplikten sedan början av 1990-talet alltmer har kommit att urholkas. Behovet av en reformering av reglerna för den *militära utbildningen* är således påtagligt. Utbildningen måste vara anpassad till den nya insatsorganisationen med i huvudsak omedelbart gripbara förband, vilket fastställdes i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009. Utskottet välkomnar därför att regeringen lämnar förslag om frivillig militär utbildning. Utskottet har under lång tid understrukit betydelsen av ökad frivillighet i utbildningen.

Utskottet utgår från att regeringen och Försvarsmakten noggrant planerar för att snabbt kunna återuppta grund- och repetitionsutbildningen av värnpliktiga och civilpliktiga om så skulle behövas. Utskottet anser att regeringen årligen ska återkomma till riksdagen med en redovisning bl.a. av volymen på den militära grund- och fortsättningsutbildningen.

Regeringen lämnar förslag till en svensk *veteranpolitik*, dvs. ansvaret för Försvarsmaktens personal före, under och efter internationella militära insatser. Utskottet välkomnar att Försvarsmakten får ett lagstadgat uppföljningsansvar. Den nya lagstiftningen innebär att den tidigare femåriga tidsbegränsning som gällt för Försvarsmaktens stödåtgärder avskaffas.

Utskottet föreslår att riksdagen *godkänner* regeringens lagförslag och *avslår* motionerna.

Vissa frågor om det militära försvaret

Utskottet föreslår att riksdagen *avslår* motionerna.

Riksrevisionens redogörelse

Utskottet delar Riksrevisionens uppfattning att bemanningen av Försvarsmaktens organisation inte svarar mot myndighetens behov. Det finns obalanser i ålders- och befälsstrukturen. Dessa obalanser utvecklas inte i rätt riktning. Det finns förhållandevis få officerare i yngre åldrar och många i de äldre. Det saknas också officerare i lägre befälskategorier men inte i de högre. Andelen kvinnliga officerare har heller inte ökat på det sätt som varit önskvärt.

Utskottet föreslår att Riksrevisionens styrelsens redogörelse *läggs till handlingarna*.

Reservationer och särskilda yttranden

I betänkandet finns 4 gemensamma reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Bakgrund	8
Propositionens huvudsakliga innehåll	8
Utskottets överväganden	10
Försvarsmaktens personalförsörjning av soldater m.m. och	
Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser	10
Propositionen	10
Motionerna	17
Utskottets ställningstagande	21
Vissa frågor om det militära försvaret	28
Motionerna	28
Utskottets ställningstagande	31
Riksrevisionens granskning av Försvarsmaktens	
personalförsörjning	36
Riksrevisionens styrelses redogörelse	36
Utskottets ställningstagande	37
Reservationer	39
1. Propositionens lagförslag, punkt 1 (s, v, mp)	39
2. Utskottets lagförslag, punkt 2 (s, v, mp)	42
3. Alliansfrihet, punkt 3 (s, v, mp)	43
4. Subarktisk förmåga, punkt 7 (s, v, mp)	44
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45
Proposition 2009/10:160	45
Följdmotion med anledning av proposition 2009/10:160	46
Redogörelse 2009/10:RRS7	46
Motion från allmänna motionstiden hösten 2007	46
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	46
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	47
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	51
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	104
<i>Bilaga 4</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	108

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Propositionens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
  2. lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
  3. lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser,
  4. lag om ändring i lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands,
  5. lag om ändring i brottsbalken,
  6. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
  7. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
  8. lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd,
  9. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
  10. lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken,
  11. lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.,
  12. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
  13. lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567),
  14. lag om upphävande av lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning,
  15. lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.,
  16. lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.,
  17. lag om ändring i lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.,
  18. lag om ändring i lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.,
  19. lag om ändring i inkomstkattelagen (1999:1229),
  20. lag om ändring i inkomstkattelagen (1999:1229),
  21. lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning,
  22. lag om ändring i lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga,
  23. lag om ändring i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap,
  24. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:160 punkterna 1–24 och avslår motionerna
2009/10:Fö1 av Anders Karlsson m.fl. (s, mp, v),

2009/10:Fö213 av Monica Green (s),
2009/10:Fö220 av Peter Hultqvist m.fl. (s),
2009/10:Fö250 av Thomas Bodström (s),
2009/10:Fö258 av Hans Wallmark (m) och
2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) yrkande 2.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Utskottets lagförslag

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Reservation 2 (s, v, mp) – villkorad

3. Alliansfrihet

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) yrkande 1.

Reservation 3 (s, v, mp)

4. Solidaritetsförklaringen

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö240 av Andreas Norlén (m) yrkandena 1 och 2.

5. Högvakt

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö207 av Christin Hagberg (s).

6. Internationella insatser

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fö205 av Jan-Evert Rådström (m),

2009/10:Fö239 av Magdalena Andersson (m) och

2009/10:Fö253 av Ewa Thalén Finné och Staffan Anger (båda m).

7. Subarktisk förmåga

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) yrkande 3.

Reservation 4 (s, v, mp)

8. Frivilligorganisationer

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fö222 av Kerstin Engle (s) och

2008/09:Fö223 av Kerstin Engle (s).

9. Försvarsunderrättelseverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fö262 av Max Andersson och Bodil Ceballos (båda mp) och

2009/10:Fö223 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s).

10. Grundorganisation

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Fö206 av Birgitta Sellén och Sven Bergström (båda c),

2009/10:Fö224 av Mikael Oscarsson (kd),

2009/10:Fö230 av Eva Flyborg (fp),

2009/10:Fö242 av Anna Lilliehöök (m),

2009/10:Fö255 av Krister Hammarbergh och Stefan Tornberg (m, c),

2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) yrkandena 4 och 5 samt

2009/10:Fö267 av Monica Green m.fl. (s).

11. Tjänstehundar

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö221 av Eva Sonidsson och Hans Stenberg (båda s).

12. Materieförsörjning

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fö225 av Björn Leivik (m),

2009/10:Fö234 av Staffan Anger (m),

2009/10:Fö235 av Staffan Anger (m),

2009/10:Fö236 av Ewa Thalén Finné (m),

2009/10:Fö238 av Kerstin Haglö och Jan Björkman (båda s) yrkandena 1 och 2,

2009/10:Fö247 av Yvonne Andersson (kd) och

2009/10:Fö265 av Otto von Arnold (kd) yrkandena 1 och 2.

13. Luftvärnsrobotsystemet Bamse

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö249 av Björn Leivik (m).

14. Europeisk försvarsbyrå

Riksdagen avslår motion

2009/10:U249 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 11.

15. Övnings- och skjutfält

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fö210 av Thomas Strand (s),

2009/10:Fö211 av Eva Sonidsson och Agneta Lundberg (båda s) och

2009/10:Fö264 av Eva Sonidsson och Agneta Lundberg (båda s).

16. Försvarsmusik

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fö248 av Annicka Engblom (m) och

2009/10:Fö256 av Kerstin Haglö och Lars Wegendal (båda s).

17. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Försvarsmaktens personalförsörjning

Riksdagen lägger redogörelse 2009/10:RRS7 till handlingarna.

Stockholm den 4 maj 2010

På försvarsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Rolf Gunnarsson (m), Karin Enström (m), Peter Jonsson (s), Nils Oskar Nilsson (m), Staffan Danielsson (c), Allan Widman (fp), Peter Jeppsson (s), Isabella Jernbeck (m), Åsa Lindestam (s), Else-Marie Lindgren (kd), Rolf K Nilsson (m), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Kjell Eldensjö (kd), Peter Rådberg (mp) och Tommy Waidelich (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas proposition 2009/10:160 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar – vissa frågor om Försvarsmaktens personal jämte en följdmotion (s, v, mp). Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1 liksom följdmotionens förslag. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Utskottet har lämnat ett eget lagförslag med anledning av att regeringen lämnat lagförslag i proposition 2009/10:160 och proposition 2009/10:154 om utökad finansiell samordning m.m. när det gäller samma paragrafer i lagen om allmän försäkring (s.k. kolliderande lagförslag). Utskottets lagförslag redovisas i bilaga 3. Arbetsmarknadsutskottet har yttrat sig över propositionen och följdmotionen. Yttrandet bifogas i bilaga 4. Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas ledamöter har enligt 4 kap. 11 § riksdagsordningen vid behandlingen begärt att utskottet ska begära in yttrande från Lagrådet över propositionens lagförslag. Utskottet anför att Lagrådet tidigare yttrat sig över en lagrådsremiss om lagförslagen och att regeringen därefter i allt väsentligt beaktat Lagrådets förslag. Utskottet avslår yrkandet med hänvisning till att det skulle innebära att ärendets behandling skulle fördröjas och innebära avsevärt men. Utskottet har vid ärendets beredning uppvaktats av Värnpliktsrådet och Fredsbaskrarna Sverige.

Vidare behandlas motioner om det militära försvaret som väckts under olika allmänna motionstider. Motionernas förslag återges i bilaga 1.

Dessutom behandlas redogörelse 2009/10:RRS7 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Försvarsmaktens personalförsörjning.

Bakgrund

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen består av två huvudsakliga delar. Den ena delen innehåller förslag som rör totalförsvarspplikt, rekrytering och militär grundutbildning. I propositionens andra del redovisar regeringen en samlad svensk veteran-soldatpolitik.

I propositionen föreslås att försvarets personalförsörjning i första hand ska vila på frivillighet och inte längre huvudsakligen på en totalförsvarspplikt. Syftet med förslagen är att införa ett flexibelt, effektivt och tillgängligt system som bättre svarar mot de behov som Försvarsmakten och dess verksamhet och ytterst Sverige har i dag.

Förslagen innebär att totalförsvarspikten i grunden kvarstår. Däremot föreslås att skyldigheten att genomgå mönstring och skyldigheten att fullgöra värnplikt eller civilplikt i framtiden ska kräva att regeringen med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap först har beslutat om detta. Det föreslås också att skyldigheten att fullgöra värnplikt och civilplikt med längre grundutbildning ska omfatta även kvinnor.

Regeringen redovisar vidare sina bedömningar i fråga om rekrytering och grundutbildning i det nya personalförsörjningssystemet. En frivillig grundläggande militär utbildning och en frivillig kompletterande militär utbildning inrättas inom Försvarsmakten. Totalförsvarets pliktverk föreslås byta namn till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.

Lagändringarna i den delen föreslås träda i kraft den 1 juli 2010 utom såvitt avser namnbytet på Totalförsvarets pliktverk som föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Den svenska veteransoldatpolitiken utgår från en helhetssyn på ansvaret för personalen före, under och efter internationella militära insatser.

En ny lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser föreslås ersätta lagen om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten. I den nya lagen förstärks och framhålls vikten av omhändertagandet av personal som deltar i internationella militära insatser genom ett uppföljningsansvar för Försvarsmakten, stödåtgärder utan fast tidsbegränsning och t.ex. kontakter med anhöriga. Den nya lagen föranleder vissa följdändringar.

Utöver förslaget till ny lag redovisar regeringen sin bedömning inom en rad veteransoldatpolitiska områden. Regeringen bedömer också att kunskapen i samhället om den fredsfrämjande verksamheten bör breddas så att förståelsen ökar för verksamheten och den verklighet som den utsända personalen lever i.

Lagändringarna i fråga om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Utskottets överväganden

Försvarsmaktens personalförsörjning av soldater m.m. och Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att tillämpningen av totalförsvarspikten sedan början av 1990-talet alltmer har kommit att urholkas. Behovet av en reformering av reglerna för den militära utbildningen är således påtagligt. Utbildningen måste vara anpassad till den nya insatsorganisationen med i huvudsak omedelbart gripbara förband, vilket fastställdes i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009. Utskottet välkomnar därför att regeringen lämnar förslag om frivillig militär utbildning. Utskottet har under lång tid understrukit betydelsen av ökad frivillighet i utbildningen.

Utskottet utgår från att regeringen och Försvarsmakten noggrant planerar för att snabbt kunna återuppta grund- och repetitionsutbildningen av värnpliktiga och civilpliktiga om så skulle behövas. Utskottet anser att regeringen årligen ska återkomma till riksdagen med en redovisning bl.a. av volymen på den militära grund- och fortsättningsutbildningen.

Regeringen lämnar förslag till en svensk veteranpolitik, dvs. ansvaret för Försvarsmaktens personal före, under och efter internationella militära insatser. Utskottet välkomnar att Försvarsmakten får ett lagstadgat uppföljningsansvar. Den nya lagstiftningen innebär att den tidigare femåriga tidsbegränsning som gällt för Försvarsmaktens stödåtgärder avskaffas.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens lagförslag och avslår motionerna.

Jämför reservation 1 och 2 (s, v, mp).

Propositionen

Totalförsvarspikt, rekrytering och grundutbildning

Skyldigheten att fullgöra värnplikt eller civilplikt

Regeringen föreslår att totalförsvarets personalförsörjning inte huvudsakligen ska tryggas genom en *totalförsvarspikt*. Totalförsvarspiktiga ska vara skyldiga att fullgöra värnplikt eller civilplikt enligt 4 kap. lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt endast om regeringen med hänsyn till försvarsberedskapen beslutar det. Denna skyldighet ska omfatta svenska

medborgare, såväl kvinnor som män. Lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning upphävs.

Möjlighet att med plikt ta i anspråk personal som har utbildats på frivillig grund

Regeringen föreslår att en totalförsvarspliktig som har fullgjort annan militär utbildning eller tjänstgöring än vad som anges i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt ska få *skrivas in för värnplikt* utan grundutbildning. Detta ska få göras utan att den enskilde först behöver genomgå mönstring.

En totalförsvarspliktig som har fullgjort annan militär utbildning eller tjänstgöring än vad som anges i lagen om totalförsvarsplikt och därigenom förvärvat tillräckliga kunskaper och färdigheter för en krigsuppgift ska få *krigsplaceras* i en befattning eller i en viss verksamhet.

Skyldigheten att genomgå mönstring

Regeringen föreslår att totalförsvarspliktiga ska vara skyldiga att genomgå *mönstring* enligt 2 kap. 2 och 3 §§ lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt endast om regeringen med hänsyn till försvarsberedskapen beslutar det. Denna skyldighet ska omfatta svenska medborgare, såväl kvinnor som män.

Skyldigheten att medverka vid utredning om personliga förhållanden

Regeringen bedömer att *utredning om personliga förhållanden* för bedömning av en totalförsvarspliktigs förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt bör ske genom en lämplighetsundersökning i form av ett webbaserat frågeformulär.

En frivillig militär grundutbildning

Regeringen bedömer att en *grundläggande militär utbildning* och en *kompletterande militär utbildning* bör inrättas i Försvarsmaktens regi. Utbildningen bör vara utgångspunkten för all frivillig militär tjänstgöring inom Försvarsmakten.

Endast svenska medborgare över 18 år som har genomgått nödvändigt testförfarande bör kunna antas till utbildningen. Försvarsmakten bör fastställa utbildningsmålen för och ansvara för kvalitetssäkringen av den grundläggande militära utbildningen.

Försvarsmakten bör ges möjlighet att *avskilja* den som visar sig olämplig för fortsatt utbildning eller den som är frånvarande från utbildning i sådan utsträckning att det kan antas att han eller hon inte kommer att kunna tillgodogöra sig denna. Rekryter bör när som helst kunna avbryta utbildningen.

En månatlig *kostnadsersättning* bör betalas till rekryter som genomgår frivillig grundläggande militär utbildning. Ersättningen bör motsvara den dagersättning, måltidsersättning och utbildningspremie som betalas ut till totalförsvarspliktiga. Rekryter bör även ha rätt till gratis kost och logi, hälso- och sjukvård samt till kläder och utrustning som hör till utbildningen.

Rekryternas *medinflytande* på lokal nivå bör säkerställas genom förtroendevalda som kan föra rekryternas talan, samordna medinflytandearbetet och bedriva utbildning i medinflytandefrågor. Vid alla förband där den frivilliga militära grundutbildningen genomförs bör det finnas tjänstemän med särskilt ansvar för genomförandet av rekryternas medinflytandearbete. Utbildning i medinflytandefrågor bör vara en del av utbildningsmålen för utbildningen.

En myndighetsgemensam funktion till stöd för medinflytandearbetet bland rekryter bör inrättas i Försvarsmakten. Inom funktionen bör ett råd organiseras med ledamöter från bl.a. Försvarsmakten och arbetstagarorganisationerna.

Försvarsmakten bör fr.o.m. 2011 genomföra den *grundläggande militära utbildningen* utifrån det samlade rekryteringsbehovet i fråga om militär personal. Från och med 2012 bör majoriteten av dem som väljer att teckna avtal om anställning i Försvarsmakten, tjänstgöring i hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna eller gå vidare till officersutbildning kunna rekryteras bland personer som efter den 1 juli 2010 genomgått grundläggande militär utbildning.

Ansvarig myndighet för rekrytering av soldater och sjömän

Regeringen föreslår att Totalförsvarets pliktverk ska byta namn till *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* fr.o.m. 2011.

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör vara ansvarig myndighet för *rekrytering* av soldater och sjömän. I detta bör bl.a. ingå ansvar för marknadsföring och urval. Försvarsmakten bör besluta om vilka tester som ska föregå en grundläggande militär utbildning.

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet bör ansvara för att bedriva *lämplighetsundersökning* av totalförsvarspliktiga. Vidare bör myndigheten fortsatt ansvara för den centrala personalredovisningen av totalförsvarets personal, föra *register* över krigsplacerade totalförsvarspliktiga, *skriva in* totalförsvarspliktiga för värnplikt eller civilplikt och pröva ansökningar om rätt att vara vapenfri. Därutöver bör myndigheten mot avgift tillhandahålla urvalstester till Försvarsmakten och andra myndigheter.

Försvarsmakten bör under en övergångsperiod åläggas att köpa urvalstester för personer som sökt grundläggande militär utbildning från Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.

Framtida krav på rekryteringsverksamheten

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör – inom ramen för sitt ansvar för myndighetens personalförsörjning – ansvara även för att närmare utforma och genomföra *rekryteringsverksamheten*.

Försvarsmakten bör under 2010 och 2011 prioritera utformningen av ändamålsenliga och effektiva metoder för rekrytering på grundval av analyser av personalbehovet och de målgrupper som rekryteringen bör rikta sig till.

Information om försvar och krisberedskap

Regeringen bedömer att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör – inom ramen för sitt ansvar att samordna *information* om skydd mot olyckor, krisberedskap och totalförsvaret samt säkerhetspolitik – fortsätta att utveckla sitt arbete för att finna lämpliga arbetsformer för myndigheters samverkan när det gäller information om området försvar. Vidare bör myndigheten arbeta för att finna effektiva metoder för informationsspridning med utgångspunkt från de målgrupper som kan identifieras.

Information om försvar och om krisberedskap bör distribueras till samtliga kvinnor och män som åläggs att medverka till utredning om sina personliga förhållanden. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör ha ansvaret för att utarbeta denna information.

Socialförsäkringsskydd, diskrimineringskydd och skattefrihet för rekryter m.m.

Regeringen föreslår att rekryt som genomgår eller har genomgått militär utbildning inom Försvarsmakten ska ha *samma villkor* som den som utbildas eller har utbildats enligt lagen (1994:1809) om totalförsvaretsplikten vad gäller lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada.

Rekryt som genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten ska omfattas av lagen (1994:1811) om *disciplinansvar* inom totalförsvaret, m.m. Rekryt som fullgör den nya militära utbildningen på frivillig grund ska omfattas av lagen (1994:2076) om *skydd för anställning* vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.

Den tid då en enskild varit hindrad att arbeta på grund av den militära utbildningen på frivillig grund inom Försvarsmakten ska inte räknas med när ramtiden enligt lagen (1997:238) om *arbetslöshetsförsäkring* bestäms.

Ersättningar och förmåner som lämnas till rekryter ska vara *skattefria*. Familjebidrag till rekryter ska omfattas av samma skatteregler som familjebidrag till totalförsvaretspliktiga. Rekryter ska även omfattas av skattefrihet vid ersättning för dödsfall eller invaliditet genom statens riskgaranti.

Rekryterna ska vara skyddade mot *diskriminering* och ansvariga myndigheter eller organisationer ha skyldighet att utreda och åtgärda trakasserier eller sexuella trakasserier. Undantaget i diskrimineringslagen (2008:567)

om tillämpning av bestämmelser om mönstrings- och tjänstgöringsskyldighet endast för män utgår. Vidare utgår i samma lag undantaget när det gäller lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning.

Ikraftträdande m.m.

Regeringen föreslår att de ändringar i lagen om totalförvarsplikt som innebär att Totalförsvarets pliktverk byter namn till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet ska träda i kraft den 1 januari 2010¹. Ändringarna i övrigt i lagen om totalförvarsplikt ska träda i kraft den 1 juli 2010. Lagen om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2010. Övriga författningsändringar ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser – en svensk veteransoldatpolitik

En ny lag med bestämmelser för Försvarmaktens personal

Regeringen föreslår att lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarmakten upphävs och ersätts av en *ny lag om Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser*. I den nya lagen finns vissa bestämmelser om vad som särskilt ska gälla för Försvarmaktens personal vid tjänstgöring i internationella militära insatser i fråga om

- anställning av personer som inte redan är anställda i Försvarmakten
- arbetstid
- arbetsmiljö
- Försvarmaktens särskilda uppföljningsansvar och ansvar att vidta stödåtgärder
- arbetsskador
- stöd och ersättning till anhöriga.

Någon reglering av vad som ska gälla för Polisens utlandsstyrka görs inte i den nya lagen.

Upphävandet av lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarmakten innebär att utlandsstyrkan inom Försvarmakten avvecklas som organisatorisk enhet. Med tjänstgöring i en internationell militär insats avses motsvarande verksamhet som fullgörs av utlandsstyrkan inom Försvarmakten.

Lagen om Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser är tillämplig på av Försvarmakten anställd personal, dock endast vid tjänstgöring i en internationell militär insats. Lagen ska inte tillämpas på den som är lokalt anställd av Försvarmakten i insatsområdet.

¹ Enligt propositionen s. 129, enligt lagtexten 2011.

Försvarsmaktens ansvar för uppföljning och stöd

Regeringen föreslår att Försvarsmakten ska ha ett särskilt *uppföljningsansvar* under fem år för anställda som tjänstgjort i internationella militära insatser. Därefter har myndigheten ett kvarstående, men begränsat uppföljningsansvar. Försvarsmakten ska ge stöd till anställda som drabbats av fysiska eller psykiska besvär i en internationell militär insats. Beslut om stödåtgärder får överklagas på motsvarande sätt som i lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten.

Den bortre tidsgränsen på fem år för stödåtgärder tas med den nya lagstiftningen bort.

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör ha ett ansvar för att kunna lämna *extra hjälp eller vägledning* till en enskild veteransoldat i särskilt svåra fall som kräver omfattande åtgärder och resurser.

Försäkringskassans beslut om arbetsskada

Regeringen föreslår att Försäkringskassan på begäran av en enskild ska pröva om han eller hon som anställd i Försvarsmakten under tjänstgöring i en internationell militär insats drabbats av skada som är att anse som *arbets-skada*. En sådan prövning ska ske oavsett om prövning av ersättningsanspråk aktualiserats i ärendet, s.k. servicebeslut. Motsvarande reglering om prövning av arbetsskada, bevisregler och prisbasbelopp som i övrigt finns i lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten ska även fortsättningsvis gälla.

Anhöriga – stöd och ersättning

Regeringen föreslår att Försvarsmakten ska tillhandahålla *stöd* i form av information till *anhöriga* till dem som tjänstgör i en internationell militär insats och vidare ha en sammanhållen planering för sitt arbete med anhöriga i stort. Viss *ersättning* ska i likhet med vad som gäller enligt lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten kunna ges till anhöriga till sådan personal. Sådan ersättning ska även få betalas ut i särskilda fall i situationer då den anställde inte skadats så att sjukhusvård krävs eller förolyckats. Beslut om ersättning till anhöriga får överklagas på motsvarande sätt som i lagen om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten.

Anställningsform, arbetstid, arbetsmiljö m.m.

Regeringen föreslår att bestämmelser om *anställningsform, arbetstid och arbetsmiljö* motsvarande regleringen i lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten ska finnas i lagen om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser.

Rekrytering och insatsfrekvens

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör utveckla och förbättra kvaliteten i *rekryteringen* till insatsorganisationens förband. Myndigheten bör också göra särskilda insatser när det gäller rekrytering av vissa specialistkategorier, bl.a. läkare till de internationella insatserna. Försvarsmakten bör bestämma en *insatsfrekvens* för deltagande i internationella insatser. Myndigheten bör också initiera fortsatt forskning på områdena rekrytering och insatsfrekvens i internationella insatser.

Vissa försäkrings- och ersättningsfrågor

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör fortsätta sina ansträngningar att göra *försäkrings- och ersättningsförhållandena* tydliga för personalen i internationella militära insatser. Det är i första hand parterna inom det statliga avtalsområdet som har att pröva frågor om försäkringslösningar och skadeersättning för personalen vid sådana insatser.

Medicinskt omhändertagande

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör se till att de *medicinska* tidsmålen för *omhändertagande* uppnås i internationella militära insatser. Generalläkaren bör intensifiera sitt tillsynsarbete och se till att brister som påtalats också åtgärdas. Försvarsmakten bör planera för att en olycka eller annan allvarlig händelse med stort skadeutfall i insatsområdet kan inträffa och genomföra större övningar med sådana scenarier med övriga berörda aktörer.

Kunskaper om fredsfrämjande verksamhet

Regeringen bedömer att det är angeläget att det finns en bred *kunskap om den fredsfrämjande verksamheten* i samhället. Kunskapen på området bör öka bl.a. på den politiska nivån. Information till den utsända personalen och de anhöriga, liksom möjligheterna till kontakt mellan personalen och anhöriga, är likaså viktigt. Försvarsmakten bör verka för största möjliga öppenhet vid internationella militära insatser. Myndigheten bör också utveckla förmågan att hantera kritik vid uppkomna händelser. Personal och anhöriga som utsätts för oriktig kritik bör i större utsträckning få hjälp och stöd av myndigheten.

Statens erkännande

Regeringen avser att instifta en regeringens *belöningsmedalj* för särskilt berömvärda internationella insatser. Försvarsmakten bör instifta en medalj för personal som skadats direkt eller indirekt till följd av stridshandlingar. En årlig officiell *veteranceremoni* införs och hålls på den internationella fredssoldatdagen den 29 maj. För samtliga som genomfört internationell tjänst uppförs ett *minnesmonument*.

Insatsen som merit

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör låta tjänstgöring i internationella insatser få större betydelse för viss *befordran* och för att komma i fråga för *högre befattningar* inom myndigheten.

Organisationers roll m.m.

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör involvera *ideella organisationer* i veteransoldatarbetet och fortsätta att utveckla samarbetet med dem.

Veteranadministration

Regeringen bedömer att för att stärka och utveckla veteransoldatfrågorna bör Försvarsmakten inrätta en *enhet för veteranadministrativa frågor*. Enheten bör bl.a. vara kontaktpunkt för veteransoldater som behöver stöd, ha ett övergripande och sammanhållande ansvar för veteransoldatfrågor, arbeta strategiskt med styrning av omhändertagandeverksamheten, ansvara för veteransoldatstatistik samt fylla en rådgivande funktion åt myndighetschefen. Inom ramen för enhetens ansvar bör också ligga att svara för att Försvarsmakten kan lämna hjälp eller vägledning till enskilda veteransoldater som skadats särskilt svårt.

Följändringar

Regeringen föreslår att med anledning av att lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten upphävs och ersätts med lagen om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser och att därmed begreppet utlandsstyrkan inom Försvarsmakten avskaffas, ska vissa *följändringar* göras i annan *lagstiftning*.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagen om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser ska träda i kraft den 1 januari 2011 med vissa övergångsbestämmelser, bl.a. i fråga om Polisens utlandsstyrka.

Motionerna

Motion med anledning av propositionen

Anders Karlsson m.fl. (s, v, mp) föreslår i *motion 2009/10:Fö1* att riksdagen *avslår proposition 2009/10:160*.

Sveriges försvar måste kontinuerligt förses med personal. Rätt person ska sättas in på rätt plats. *Försvarsmaktens personalförsörjningssystem* ska vara robust och uthålligt för att därmed vara trovärdigt. Det måste ha medborgarnas acceptans och förtroende.

Det är uppenbart att regeringen redan från början har bestämt sig för att helt *överta totalförsvarsplikten* i fred och införa ett militärt försvar bemanat enbart med hel- och deltidsanställda. Regeringens ensidigt utformade

direktiv till utredningar och planeringsdirektiv till Försvarsmakten m.fl. pekar entydigt på denna avsikt. Utredaren har inte tillåtit att överväga några andra alternativ.

Den nationella dimensionen av försvaret som regeringen numera säger sig värna har inte tillräckligt beaktats i utformningen av ett framtida personalförsörjningssystem.

Regeringen har låtit utreda hur – och inte om – ett system med frivillig militär grundutbildning ska utformas. Detta är emellertid en liten del av ett sammanhängande personalförsörjningssystem. Hur ett sådant samlat system ska vara uppbyggt föreslås inte. Regeringen har i mer skissartade former redovisat hur ett nytt system bör utformas. Om det däremot är genomförbart vet varken Försvarsmakten eller regeringen.

Det som nu föreslås av regeringen är inte ett genomarbetat, heltäckande förslag till ett framtida personalförsörjningssystem utan det sträcker sig bara till avveckling av värnpliktsutbildningen i fred per den 1 juli 2010. Hur det framtida systemet för personalförsörjningen inom Försvarsmakten ska fungera är dock fortfarande ytterst oklart. I utdraget från *Lagrådets protokoll* från sammanträdet den 3 mars 2010 står bl.a. följande att läsa:

Vad som föranlett de föreslagna ändringarna i lagen om totalförsvarspflicht samt föreslagna följdändringar i vissa andra lagar är att totalförsvarets personalförsörjning är avsedd att i framtiden kunna tillgodoses bl.a. genom möjligheten till frivillig militär utbildning. Utbildningen är ämnad att ersätta grundutbildningen enligt lagen om totalförsvarspflicht. Införandet av densamma är egentligen den viktigaste reformen i sammanhanget men den kommer inte regleras i någon lag utan i en av regeringen beslutad förordning. Försvarsdepartementet har emellertid ännu inte utarbetat något förslag till en sådan förordning. (Utredningen om totalförsvarspikten har i SOU 2009:63 s. 83–87 lagt fram ett förslag till en förordning, som departementet möjligen kan använda som förlaga.) Det skulle onekligen ha underlättat för Lagrådet och andra bedömare om departementet kunnat tillhandahålla ett eget förslag till förordning.

Underlaget vad gäller lagar, redovisning av vilka förordningar som måste beslutas eller vilka kollektivavtal som måste gälla är mycket bristfälligt. Svaren på dessa frågor har regeringen hänskjutit till en utredningsman att klarlägga. Dennes arbete ska vara avslutat i december 2010. Med hänsyn till remisstider och lagstiftningsarbetet kommer de nya lagarna på området sannolikt att kunna träda i kraft tidigast den 1 januari 2012, dvs. tidigast 18 månader efter att systemet förändrats.

Försvarsmakten har tydligt i sitt underlag till regeringen från januari 2009 redovisat ett stort antal osäkerheter och svårigheter i det ”system” som regeringen nu driver fram under största tidspress. Försvarsmaktens villkor och krav, för att myndighetens beräkningar över huvud taget ska gälla, är många och tuffa. Försvarsmakten går så långt att den anser att ansvaret för en så omfattande reform är ”en gemensam samhällsangelägenhet som berör landets ledning, ett flertal departement, många myndigheter, arbetsgi-

var- och arbetstagarorganisationer m.fl.”. Försvarsmakten har vidare framhållit att medborgarnas förståelse och acceptans för kraven på Försvarsmakten påverkar hela rekryteringskraften.

I dag utgörs cirka en tredjedel av försvarsbudgeten av personalkostnader. Ett yrkesbaserat försvar riskerar att medföra betydligt ökade kostnader. Försvarsmaktens personalkostnader riskerar att bli systematiskt underkompenserade i den framtida budgetbehandlingen. Regeringen har inte visat hur denna kostnadsökning ska finansieras och vad som då blir föremål för nedprioritering.

Regeringen ställer inte bara Försvarsmakten utan även riksdagen och Sveriges invånare inför flera oklarheter:

- De lagar, förordningar eller avtal som ger ett robust och uthålligt system finns inte.
- Personalkostnaderna i ett nytt system kommer med största sannolikhet att öka.
- Hur kostnaderna ska finansieras skjuter regeringen på framtidens riksdagar och regeringar att avgöra.

Det är därför i dag omöjligt att veta om den unikt skarpa och långa kravlista, fylld med en rad av brasklappar, som Försvarsmakten uppställt på det arbetsmarknadspolitiska området kommer att uppfyllas och levereras av statsmakterna samt av arbetsmarknadens parter.

Inför valet 2006 fanns en omvandling av det värnpliktsbaserade försvaret till ett yrkesförsvar inte på den borgerliga agendan. Regeringen har slarvat fram och presenterat ett illa underbyggt förslag utan att under processen föra en offentlig debatt. Lagförslaget föreslås träda i kraft redan den 1 juli i år – uppenbarligen för att medborgarna inte ska kunna få säga sin mening i det kommande valet.

Försvarsutskottet har i betänkande 2008/09:FöU10 enigt framhållit följande:

Regeringen redovisar utan förslag till riksdagen sin syn på den framtida personalförsörjningen inom Försvarsmakten.

— — —

Riksdagen kommer att ta ställning till den närmare utformningen av Försvarsmaktens personalförsörjning då regeringen lämnar konkreta förslag.

Enligt vår mening står det därmed klart att riksdagen ännu inte medgivit någon förändring i personalförsörjningssystemet. Regeringens agerande under de senaste åren har föregripit och inkräktat på riksdagens beslutandeområden.

Att ställa riksdagen inför sådana villkor och inte säkerställa en uppslutning av en bred riksdagsmajoritet är uppseendeväckande. En så genomgripande omläggning av Försvarsmaktens personalförsörjning måste bygga på ett väsentligt mer genomarbetat underlag än det som regeringen nu lägger fram. Det måste vara systemsammanhängande. De rödgröna partierna

anser att det måste finnas en bred blocköverskridande majoritet bakom det system som bör gälla i framtiden. Ett kommande system måste redovisas, föreslås och antas i sin helhet – vid ett tillfälle! Regeringen får därför ensam ta ansvar för detta illa förberedda, illa underbyggda och oprövade systemskifte i svensk försvarspolitik och dess konsekvenser. De rödgröna partierna är inte beredda att, på en så osäker grund med det beslutsunderlag som nu föreligger, medverka till detta vågspel med Sveriges försvar.

När det gäller propositionens skrivningar om Försvarsmaktens personalpolitik välkomnas ett bättre *omhändertagande* av våra *återvändande soldater*. Dock är ett antal remissinstanser tveksamma till att förslaget om belöningsmedalj begränsas till internationella insatser och menar att även den nationella dimensionen borde beaktas. Det nämns också att tillämpningen av medalj för personal som skadats i vid stridshandlingar kan bli komplicerad eftersom vederbörande får medaljen för skada, inte för berömvärd insats.

Försvarshögskolan erinrar också om svårigheten. Man uttrycker det så här: ”Erinrar om svårigheten att oväldigt tilldela en sådan utmärkelse. Inte minst så måste begreppet skada definieras.” Försvarshögskolan anför också att frågan om monument bör utredas vidare innan beslut fattas.

Svenskar som förtjänstfullt deltar i utländska missioner ska visas uppskattning för sitt arbete på rätt sätt. Regeringens iver att förstöra våra gemensamma trygghetssystem bidrar knappast till att förbättra situationen för soldater som varit i internationell tjänstgöring. Det handlar om ersättningar vid sjukdom, en fungerande vård, anställningsvillkor och situationen för deras familjer. Det är viktigt att försvaret som myndighet tar hand om dem som gjort internationell tjänst.

De rödgröna partierna anser att om Sverige ska ändra i pliktlagen ska det ske med bred majoritet i Sveriges riksdag. I nuläget råder det osäkra antaganden och oklara förutsättningar, vilket Försvarsmakten själv påpekat. Det råder t.ex. oklarheter om arbetsmarknadslagstiftningen. Att förhastat avskaffa plikten, baserat på regeringens bristande underlag, äventyrar Försvarsmaktens kvalitet och den förankring som försvaret har hos svenska folket.

Vår mening är att en fullständig bedömning kan ske tidigast under nästa mandatperiod. Om den borgerliga regeringen med denna proposition avskaffar plikttjänstgöringen, kommer en eventuell rödgrön regering att genomföra en *förutsättningslös översyn* av det helt frivilliga *personalförsörjningssystemet* efter ett år.

Motioner från allmänna motionstider

Monica Green (s) framhåller i *motion 2009/10:Fö213* att det behövs ett helhetsansvar för att ta hand om våra soldater och officerare som haft *traumatiska upplevelser* i såväl nationell som internationell tjänst.

Peter Hultqvist och Hans Unander (s) framhåller i *motion 2009/10:Fö220* vikten av att upprätthålla goda rekryteringsmöjligheter till de *nationella skyddsstyrkorna* genom lokal närvaro och förankring i försvarets organisation.

Thomas Bodström (s) anser i *motion 2009/10:Fö250* att den *allmänna värnplikten* bör *utvecklas* och omfatta fler.

Hans Wallmark (m) anser i *motion 2009/10:Fö258* att det är av största vikt att staten erbjuder ett bra *trygghetspaket* för ersättning och stöd till de inom Försvarsmakten som skadas vid tjänstgöring utomlands.

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) framhåller i *motion 2009/10:Fö266* att det svenska försvaret ska bygga på den *allmänna värnplikten* (*yrkande 2*).

Utskottets ställningstagande

Personalförsörjning av soldater m.m.

Nuvarande lagstiftning

Värnpliktssystemet infördes 1901 då riksdagen antog värnpliktslagen (1901:58). Indelningssystemet övergavs då, och den allmänna värnplikten infördes. Värnpliktssystemet har därefter genomgått ett antal förändringar, bl.a. i anslutning till första och andra världskriget.

Den nu gällande *lagen om totalförsvarsplikt* (1994:1809) antogs av riksdagen i december 1994 (prop. 1994/95:6, bet. 1994/95:FöU1, rskr. 1994/95:43) och trädde i kraft den 1 juli 1995.

Behov av förändrad personalförsörjning

Den försvarspolitiska inriktningen och kraven på operativ förmåga enligt det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009 ställer nya krav på Försvarsmakten. Alla insatsförband bör vara tillgängliga för Försvarsmaktens samtliga uppgifter utan föregående beslut om höjd beredskap eller mobilisering. Insatser ska kunna göras såväl inom som utom landets gränser. Försvarsmakten behöver därför ett nytt system för sin personalförsörjning. Det nya personalförsörjningssystemet bör vara utformat på ett sådant sätt att det på ett kostnadseffektivt sätt gagnar insatsorganisationens tillgänglighet, användbarhet och förmåga att möta nya uppgifter och förändringar i det säkerhetspolitiska läget. Ett väl fungerande personalförsörjningssystem är en nödvändig förutsättning för att insatsorganisationen ska kunna ge den säkerhetspolitiska handlingsfrihet som behövs. Förändringsbehovet är särskilt tydligt när det gäller principerna för hur behovet av soldater och sjömän tillgodoses. Detta är utgångspunkter för ett nytt personalförsörjningssystem som utskottet ställt sig bakom (bet. 2008/09:FöU10).

Försvarsmaktens insatsorganisation inklusive hemvärn består i dag av ca 70 000 personer. Insatsorganisationen består bl.a. av 9 bataljoner (mekaniserade och luftburna) och 2 artilleribataljoner i armén, av 2 sjöstridsflottiljer, 1 ubåtsflottilj och 1 amfibiebataljon i marinen samt av 4 stridsflygdivi-

sioner och 1 helikopterbataljon i flygvapnet. Grundorganisationen består av ca 30 staber, förband, skolor och centrum. Under 2009 kallades det in ca 7 300 värnpliktiga. Det genomförs inte någon repetitionsutbildning. Antalet soldater i utlandstjänst är i januari 2010 ca 750.

Den nya insatsorganisationen enligt det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009 bygger på att ett nytt personalförsörjningssystem införs. Det nuvarande personalförsörjningssystemet måste enligt utskottet reformeras om det ska vara möjligt att höja förbandens insatsberedskap och medge en mer mångsidig användning av förbanden än hittills.

Utskottet har sålunda ställt sig bakom följande principer när det gäller personalförsörjningen. Den största förändringen sker när det gäller personalförsörjningen av soldater och sjömän. Totalförsvarspikten ska tillämpas när försvarsberedskapen så kräver. Den grundläggande soldatutbildningen ska tills vidare vara helt frivillig. Därefter ska soldaterna kunna anställas på heltid eller med kontrakt för deltidstjänstgöring. Endast en mindre del av soldaterna i armétridskrafterna – som inte bör överstiga 25 % – ska tjänstgöra kontinuerligt. Soldaterna och sjömännen ska ha skyldighet att tjänstgöra såväl i Sverige som i internationell fredsfrämjande verksamhet. Utskottet erinrar om att man i tidigare sammanhang understrukit den betydelsefulla roll som bl.a. hemvärdet med de nationella skyddsstyrkorna kommer att få vid rekryteringen till insatsförbanden. Dessa kommer i sin tur att få betydelse för rekryteringen till hemvärdet.

Utskottet har understrukit att för att grundutbildningen av frivilliga soldater ska kunna starta den 1 juli 2010 i enlighet med vad regeringen anmält i budgetpropositionen för 2010 så måste regeringen återkomma till riksdagen med de lagförslag om detta som är nödvändiga tidigt under 2010, vilket nu också sker.

Yttranden från andra utskott

Skatte-, socialförsäkrings- och arbetsmarknadsutskotten har beretts möjlighet att yttra sig över propositionen och motionen. Arbetsmarknadsutskottets yttrande finns i sin helhet bifogat i bilaga 4. Skatte- och socialförsäkringsutskotten har beslutat att inte avge några yttranden.

Arbetsmarknadsutskottet har i sitt yttrande 2009/10:AU7y behandlat framför allt de förslag i propositionen och motionen som berör utskottets beredningsområde. Utskottet anser att det är av stor vikt att de arbetsrättsliga aspekterna beaktas i det fortsatta arbetet för dessa kategorier inom Försvarsmakten. Arbetsmarknadsutskottet vill i detta sammanhang hänvisa till utskottets yttrande 2008/09:AU8y till försvarsutskottet med anledning av proposition 2008/09:140 under våren 2009. Utskottet tog i det yttrandet upp ett antal grundläggande arbetsrättsliga frågor som bör beaktas i utformningen av den framtida personalförsörjningen.

Utskottet välkomnar att regeringen i kommittédirektiv (2009:58) till den nu pågående utredningen om Försvarsmaktens framtida personalförsörjning till stora delar beaktat de arbetsrättsliga frågeställningar som utskottet pekade på i sitt yttrande. Utredningsuppdraget ska redovisas senast den 1 december 2010.

Utskottet vill betona att den svenska modellen, där kollektivavtal verkar tillsammans med lagregler, allmänt sett fungerar bra på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet vill också peka på möjligheterna för arbetsmarknadens parter, även inom försvarets område, att i kollektivavtal komma överens i frågor om t.ex. tidsbegränsade anställningar och rätt till tjänstledighet på det sätt och inom de ramar som förutsatts i lagstiftningen.

Utskottet noterar att det i följdmotion 2009/10:Fö1 inte framförts några invändningar i sak mot de föreslagna lagändringar som utskottet behandlar i den första delen. Utskottet anser med hänvisning till vad som har anförts att försvarsutskottet bör tillstyrka följande förslag till lagändringar i propositionen: punkt 12 lagen om arbetslöshetsförsäkring, punkt 13 diskrimineringslagen, punkt 17 lagen om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. och punkt 21 lagen om offentlig anställning samt avstyrka motion 2009/10:Fö1 i motsvarande delar.

Ställningstagande

En *parlamentarisk kommitté* (dir. 2007:147) har sedan december 2007 haft i uppgift att överväga vilka författningsändringar och övriga åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra en rent frivillig rekrytering och utbildning av sådan personal som enligt nuvarande förhållanden tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Vidare har kommittén haft i uppgift att överväga under vilka förhållanden pliktssystemet ska tas i anspråk. Givet de slutsatser som dras när det gäller möjliggörande av frivillighet har kommittén även övervägt om skyldigheten att tjänstgöra inom totalförsvaret ska bli könsneutral.

Kommittén har dessutom haft i uppgift att

- föreslå vilka villkor som bör gälla under tjänstgöringstiden för personal som tjänstgör på frivillig grund
- belysa konsekvenser av förslagen för Försvarsmaktens och det civila försvarets personalförsörjning och verksamhet i övrigt
- föreslå nödvändiga förändringar i fråga om rekryteringsverksamheten, bl.a. i fråga om vilken myndighet som bör ansvara för verksamheten.

Kommittén, som antagit namnet Utredningen om totalförsvarsplikten, lämnade sitt slutbetänkande Totalförsvarsplikt och frivillighet (SOU 2009:63) i juni 2009.

Utskottet kan konstatera att regeringen i propositionen om Försvarsmaktens personalförsörjning (prop. 2009/10:160) lämnar lagförslag om totalförsvarsplikten som i huvudsak överensstämmer med kommitténs.

Tillämpningen av totalförsvarspikten har sedan början av 1990-talet alltmer kommit att urholkas. I slutet av 1980-talet grundutbildades årligen huvuddelen av åldersklassens ca 50 000 unga män. Lika många soldater repetitionsutbildades varje år. Därefter har antalet som grund- och repetitionsutbildas successivt minskat. Förra året kallades det in enbart 7 300 värnpliktiga till grundutbildning. Någon repetitionsutbildning förekommer inte längre, inte heller någon utbildning av kompani- och plutonsbefäl. Någon utbildning av civilpliktiga förekommer inte heller. Behovet av en reformering av reglerna för den militära utbildningen är således påtagligt. Utbildningen måste vara anpassad till den nya insatsorganisationen med i huvudsak omedelbart gripbara förband, vilket fastställdes i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009. Utskottet välkomnar därför att regeringen lämnar förslag om frivillig militär utbildning. Utskottet har under lång tid understrukit betydelsen av ökad frivillighet i utbildningen.

Regeringen lämnar i propositionen förslag som i linje med detta leder till en reformering av den militära utbildningen på frivillig grund. De soldater och sjömän som går igenom en sådan frivillig utbildning bör enligt regeringen ha motsvarande villkor och förmåner som de totalförsvarspiktiga som hittills gått igenom grundutbildningen. Det gäller t.ex. ledighet från anställning, sjukpenning, ekonomisk ersättning, medinflytande, fri kost och logi. Enligt utskottet är detta en naturlig utgångspunkt. Men det förhållandet att de frivilliga rekryterna får villkor som i hög grad motsvarar vad som tidigare gällt för dem som utbildats med stöd av totalförsvarspikt bör också tydligt avspglas när det gäller t.ex. medinflytandet. Det råd som man avser att inrätta för det centrala medinflytandearbetet bör således beakta behovet av representation från rekryterna själva. Försvarsmakten måste givetvis ha det övergripande ansvaret för hur medinflytandet närmare ska organiseras. Utskottet utgår dock från att regeringen säkrar en adekvat organisation för insyn och medinflytande.

Totalförsvarets personalförsörjning ska inte huvudsakligen tryggas genom en totalförsvarspikt. Totalförsvarspiktiga ska vara skyldiga att fullgöra värnplikt eller civilplikt enligt 4 kap. lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt endast om regeringen med hänsyn till försvarsberedskapen beslutar det. Denna skyldighet ska omfatta svenska medborgare, såväl kvinnor som män. Lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning upphävs. Om försvarsberedskapen så kräver måste totalförsvarspikten enligt dagens system snabbt kunna tillämpas. Ett beslut om att totalförsvarspiktiga ska fullgöra sin tjänstgöring kan komma att bli aktuellt exempelvis mot bakgrund av att det säkerhetspolitiska läget har förändrats eller mot bakgrund av att totalförsvarets behov av personal inte längre kan tryggas enbart genom frivillig rekrytering. Utskottet utgår därför från att regeringen och Försvarsmakten noggrant planerar för att snabbt kunna återuppta grund- och repetitionsutbildningen av värnpliktiga och civilpliktiga om så skulle behövas. Utskottet lägger stor vikt vid denna möjlighet.

Utskottet konstaterar att Försvarsmakten beräknat att betydligt färre rekryter ska utbildas årligen än vad utredningen gjort. Försvarsmakten planerar för utbildning av ca 4 000 rekryter per år fr.o.m. 2012 medan utredningen beräknat att drygt 6 000 rekryter behöver utbildas varje år. Differensen när det gäller utbildningsbehovet beror på olika antaganden om tjänstgöringstidens längd och andelen som kommer att kunna rekryteras från utbildningen. Utskottet utgår från att Försvarsmakten och regeringen noga planerar för att insatsorganisationens behov ska uppfyllas. Utskottet vill erinra om att den nuvarande insatsorganisationen initialt måste tas till vara när insatsförbanden byggs upp. I det sammanhanget är det lika angeläget att den årliga rekryteringen ges en sådan omfattning att hemvärnets med de nationella skyddsstyrkornas behov till fullo tillgodoses. Utskottet noterar att enligt Försvarsmaktens budgetunderlag för 2011 kommer hemvärnets behov av soldater att uppfyllas tidigast 2020. Utskottet anser inte att denna planering är tillfredsställande. Hemvärnets rekrytering är enligt utskottets mening lika angelägen som insatsorganisationens i övrigt. Eftersom regeringen är ansvarig inför riksdagen att riksdagens beslut förverkligas måste regeringen reglera omfattningen av rekryteringen till och utbildningen inom Försvarsmakten. Utskottet bedömer att det finns ännu osäkra faktorer som påverkar möjligheten att bemanna insatsorganisationen på det sätt som planerats. Utskottet anser därför att regeringen årligen ska återkomma till riksdagen med en redovisning bl.a. av volymen på den militära grund- och fortsättningsutbildningen kopplat till behovet. Att följa upp hur det nya personalförsörjningssystemet fungerar kommer att bli en central uppgift för riksdagen de kommande åren.

Utskottet konstaterar vidare att den frivilliga militära utbildningen är en inledande del av det personalförsörjningssystem som förändras i grunden. Utskottet kan liksom tidigare konstatera att det finns flera viktiga frågor som behöver besvaras i det fortsatta arbetet. Personalförsörjningsutredningen (dir. 2009:58), som ska lämna sina förslag senast den 1 december 2010 och bl.a. har i uppgift att föreslå förbättrade möjligheter till tidsbegränsad anställning och rätten till tjänstledighet från civil anställning för militärtjänstgöring, kommer att ha en viktig roll i detta arbete. Även arbetsmarknadens parter har, bedömer utskottet, en viktig roll när det gäller genomförandet av reformen.

Ytterligare ställningstaganden från utskottet om hur det samlade personalförsörjningssystemet ska se ut kommer att göras när regeringen återkommer i en proposition, vilket bör ske senast under 2011. Utskottet erinrar på nytt om att det när systemet införs är angeläget att insatsorganisationen blir fullt bemannad.

Utskottet ställer sig i övrigt bakom de förslag till förändringar i personalförsörjningssystemet som regeringen framför i propositionen.

Utskottet har lämnat ett eget *lagförslag* i bilaga 3 med anledning av att regeringen lämnat lagförslag i proposition 2009/10:160 och proposition 2009/10:154 om utökad finansiell samordning m.m. när det gäller samma paragraf i lagen om allmän försäkring (s.k. *kolliderande lagförslag*).

Utskottet konstaterar att *arbetsmarknadsutskottet* i sitt yttrande anser att försvarsutskottet ska tillstyrka de förslag till lagändringar som berör dess ansvarsområde och avstyrka motion 2009/10:Fö1 i motsvarande delar.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen *godkänner* regeringens lagförslag om personalförsörjning av soldater m.m. samt *avslår* motionerna 2009/10:Fö1, 2009/10:Fö220, 2009/10:Fö250 och 2009/10:Fö266 (yrkande 2).

Försvarsmaktens personal i internationella militära insatser

Nuvarande lagstiftning

Riksdagen beslutade i maj 1999 om lagen (1999:568) om *utlandsstyrkan inom Försvarsmakten*. För den som tjänstgör i internationell fredsfrämjande verksamhet är risken att skadas och invalidiseras högre än i många andra verksamheter. Vissa regler beslutades därför för att förbättra det socialrättsliga skyddet. Försvarsmaktens ansvar för rehabilitering av personer som skadas under sin anställning i utlandsstyrkan förtydligades och förstärktes.

Som ett led i arbetet med att försöka minska risken för skador och invaliditet för de anställda i utlandsstyrkan beslutades att vissa delar i arbetsmiljölagen (1977:1160) ska gälla även utomlands. Lagen innehåller också viss särreglering av arbetsrättslig karaktär. Lagen trädde i kraft den 1 juli 1999.

Behov av förändrad lagstiftning för Försvarsmaktens personal i internationella militära insatser

Regeringen beslutade i juni 2007 om direktiv (dir. 2007:83) till en särskild utredare med uppdrag att utforma förslag till en svensk veteranpolitik, dvs. ansvaret för Försvarsmaktens personal före, under och efter internationella militära insatser. Utredningen, som antog namnet *Veteransoldatutredningen*, fick bl.a. i uppdrag att göra en allmän översyn av lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten (LUF). Bakgrunden var den höga ambition Sverige ska ha när det gäller internationella insatser och den ökade risk de personer som deltar i dem kan komma att utsättas för. Utredningen lämnade i oktober 2007 delbetänkandet En svensk veteranpolitik del 1 (SOU 2007:77) och i oktober 2008 sitt slutbetänkande En svensk veteranpolitik, del 2 (SOU 2008:91).

Ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen nu i propositionen behandlar de lagförslag som Veteransoldatutredningen föreslog och i huvudsak ansluter sig till dem.

Regeringen lämnar således förslag till en ny lag om Försvarsmaktens personal i internationella militära insatser som ersätter lagen om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten. Utskottet konstaterar att den nya lagen har sin utgångspunkt i den gamla men innebär ett förbättrat stöd till soldater i internationell fredsfrämjande verksamhet och deras anhöriga.

Begreppet utlandsstyrkan inom Försvarsmakten avskaffas. Det är enligt utskottet en naturlig följd av den inriktning av insatsorganisationen mot såväl nationella som internationella insatser som det försvarspolitiska beslutet våren 2009 innebär. Förslaget får också till följd att all personal som är anställd av Försvarsmakten och som finns i ett operationsområde omfattas av det särskilda skyddet. Det tidigare kravet på anställning i utlandsstyrkan upphör att gälla.

Utskottet välkomnar i övrigt att Försvarsmakten får ett lagstadgat uppföljningsansvar och att detta i princip alltid ska innehålla personlig kontakt med dem som tjänstgjort internationellt. Om inte hjälpbehövande kan identifieras blir det stöd Försvarsmakten är skyldig att erbjuda den enskilde av litet värde.

Den nya lagstiftningen innebär vidare att den tidigare femåriga tidsbegränsning som gällt för Försvarsmaktens stödåtgärder avskaffas. Innebörden blir att stöd- och rehabiliteringsinsatser ska göras så länge som de bedöms vara meningsfulla. Särskilt värdefullt är även att stöd ska kunna påräknas vid t.ex. psykiska besvär, även om dessa inte är så svåra att de påverkar veteransoldatens förvärvsförmåga.

I tidigare lagstiftning har stöd och hjälp till anhöriga varit kopplat till att en soldat allvarligt skadats eller omkommit i en internationell insats. I den nya lagen är de anhörigas egna stödbehov tillräckligt för att Försvarsmakten ska ha en skyldighet att i vissa fall stödja anhöriga med t.ex. psykoterapeutiska insatser. Utskottet ser med tillfredsställelse på denna principiella förändring. På sikt bör kravet på en särskild familjepolicy för myndigheten ytterligare kunna utveckla ett sådant omhändertagande.

Utskottet noterar att regeringen förslår att en särskild veteranadministration inrättas i Försvarsmakten. En sådan har förutsättningar att över tiden hålla dessa frågor aktuella samt ytterligare utveckla och förbättra omhändertagandet av veteransoldater och deras anhöriga.

Det särskilda minnesmonument som föreslås är ägnat att utgöra ett erkännande av samtliga svenska veteransoldater, oavsett huvudmannskapet för den insats de deltagit i. Mot bakgrund av de synpunkter som framkommit vid remissbehandlingen vad gäller monumentets närmare placering vill utskottet framhålla vikten av att denna förankras bland olika intressenter och beaktar alla de aspekter som finns på ett viktigt, nationellt minnesmonument.

Regeringen redovisar också i propositionen en lång rad andra åtgärder som man avser att vidta för att öka stödet till soldater före, under och efter tjänstgöring internationellt. Utskottet välkomnar detta och kan konstatera att regeringen därmed lämnar en samlad politik för omhändertagandet av veteransoldater och deras anhöriga.

Utskottet kan konstatera att regeringen i propositionen behandlar flera frågor som väckts i olika motioner. Dessa är genom den nya lagstiftningen och regeringens aviserade åtgärder och förslag till stor del tillgodosedda.

Flera statliga myndigheter, bl.a. inom utskottets ansvarsområde, bedriver verksamhet med utlandsanställda. Ibland påminner förhållandena och tjänstgöringen mycket om de som gäller i militära operationsområden. Genom samordning och erfarenhetsutbyte mellan dessa myndigheter och med Försvarsmakten kan flera fördelar uppnås. Utskottet avser att följa hur det förbättrade omhändertagandet av veteransoldater breddas till att också omfatta dem som tjänstgör vid dessa myndigheter.

Utskottet föreslår att riksdagen *bifaller* regeringens lagförslag om Försvarsmaktens personal i internationella militära insatser samt *avslår* motionerna 2009/10:Fö213 och 2009/10:Fö258.

Vissa frågor om det militära försvaret

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett antal motioner från olika allmänna motionstider.

Jämför reservation 3 och 4 (s, v, mp).

Motionerna

Alliansfrihet

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) framhåller i *motion 2009/10:Fö266* att det svenska försvaret måste bygga på fortsatt *militär alliansfrihet (yrkande 1)*.

Solidaritetsförklaringen

Andreas Norlén (m) framhåller i *motion 2009/10:Fö240* att Försvarsmakten bör få i uppdrag att börja planera för att *ge militärt stöd* till stater i Sveriges närområde (*yrkande 1*). Försvarsmakten bör också få i uppdrag att börja planera för att kunna *ta emot militärt stöd* vid försvaret av Sverige (*yrkande 2*).

Högvakt

Christin Hagberg (s) framhåller i *motion 2009/10:Fö207* att finansieringen av *högvakten* och vilken roll högvakten ska ha i det nya yrkesförsvaret är oklar och bör förtydligas.

Internationella insatser

Jan-Evert Rådström (m) framhåller i *motion 2009/10:Fö205* att vi har en skyldighet att se till att rätt resurser och utrustning i rätt mängd finns på plats och kan användas för den svenska *insatsen i Afghanistan*. Sverige bör också se över möjligheterna till att öka den svenska insatsen där.

Magdalena Andersson (m) anser i *motion 2009/10:Fö239* att Sverige bör sträva efter att ha *fler kvinnor i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet*.

Ewa Thalén Finné och Staffan Anger (m) framhåller i *motion 2009/10:Fö253* att det från flera håll ställs krav på att *svenska militära trupper* i områden där insatser pågår ska *underställas FN* och anser att det är lämpligt att särskilt utvärdera om detta kan innebära en minskad operationssäkerhet och ökade risker.

Subarktisk förmåga

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) framhåller i *motion 2009/10:Fö266* att det svenska försvaret måste inneha *subarktisk förmåga*, dvs. svenska soldater ska kunna verka i extremt vinterklimat (*yrkande 3*).

Materieförsörjning

Peter Rådberg m.fl. (mp) anser i *motion 2009/10:U249 yrkande 11* att Sverige ska lämna den *européiska försvarsbyrån (Eda)*.

Björn Leivik (m) föreslår i *motion 2009/10:Fö225* följande *riktlinjer för materieförsörjning* till Försvarsmakten. I första hand anpassas och funktionsutvecklas existerande utrustning. Därefter ska det alternativ väljas som blir billigast ur ett totalt livscykelperspektiv: köpa färdigutvecklat från ”hyllan”, utveckla i samarbete med annan nation eller utveckla själv.

Staffan Anger (m) menar i *motion 2009/10:Fö234* att de säkerhetspolitiska, näringspolitiska och utrikeshandelspolitiska aspekterna bör vägas in vid en översyn av *principerna för materielanskaffning* till Försvarsmakten.

Staffan Anger (m) anser i *motion 2009/10:Fö235* att regeringen bör se över möjligheterna att främja utvecklingen av *militära kompetensnätverk* i Sverige inom olika högteknologiska områden som ligger till grund för konkurrenskraften för svenska försvarsprodukter.

Ewa Thalén Finné (m) framhåller i *motion 2009/10:Fö236* att en *strategi för försvarsindustrins forskning* bör tas fram.

Kerstin Haglö och Jan Björkman (s) efterlyser i *motion 2009/10:Fö238* långsiktiga och hållbara *regler för försvarsindustrin* (*yrkande 1*). Den svenska försvarsindustrin besitter en unik *specialistkompetens* som det är

vårt att ta vara på och utveckla, främst därför att det svenska försvaret behöver det men också för att den ger en spin off-effekt på samhället i övrigt (yrkande 2).

Yvonne Andersson (kd) anser i *motion 2009/10:Fö247* att Sveriges *internationella samarbete* inom flygindustrin bör utvecklas.

Björn Leivik (m) föreslår i *motion 2009/10:Fö249* att det utvecklade *robotsystemet RBS 23 Bamse* bör tillföras luftvärnsförbanden.

Otto von Arnold (kd) anser i *motion 2009/10:Fö265* att det vid tillämpningen av de nya *principerna om anskaffning av försvarsmateriel* bör anläggas ett brett perspektiv och i priskalkylen vägas in den samhällsekonomiska effekten, möjligheter till spridningseffekter till det civila näringslivet samt konsekvenser för Sveriges säkerhetspolitiska situation (*yrkandena 1 och 2*).

Övnings- och skjutfält

Thomas Strand (s) framhåller i *motion 2009/10:Fö210* vikten av att kombinera Försvarsmaktens *skjutfältsverksamhet* med en levande landsbygd.

Eva Sonidsson och Agneta Lundberg (s) anser i *motionerna 2009/10:Fö211* och *2009/10:Fö264* att det är angeläget med skyndsamt miljöprövning av *Tjärnmyrans skjutfält* i Sollefteå för att göra det möjligt att använda skjutfältet för annan verksamhet.

Organisation

Birgitta Sellén och Sven Bergström (c) lämnar i *motion 2007/08:Fö206* förslag om framtiden för *sjöbevakningscentralerna*.

Eva Sonidsson och Hans Stenberg (s) anser i *motion 2009/10:Fö221* att regeringen bör ge Försvarsmakten i uppdrag att vara huvudman för *tjänstehundsförsörjning* med fortsatt etablering i Sollefteå.

Mikael Oscarsson (kd) anser i *motion 2009/10:Fö224* att innan *Uppsala garnison* läggs ned måste en totalberäkning göras av kostnaderna för omorganiseringen och de investeringar detta för med sig.

Eva Flyborg (fp) anser i *motion 2009/10:Fö230* att det behövs en integrerad *garnison i Göteborg* som förmår att möta alla de hot som vi kan komma att ställas inför. Därför behöver Amfibieregementet återupprättas som marint säkerhetsförband, 12:e helikopterskvadronen läggas tillbaka till Säve, korvetter och minröjare återförs till hemmahamn i Göteborg och stadsjägarkonceptet för strid i stad och mot terrorhot utvecklas.

Anna Lilliehöök (m) framhåller i *motion 2009/10:Fö242* att *krisplaneringen för Stockholmsområdet* för att snabbt kunna sätta in åtgärder med olika resurser behöver förbättras.

Krister Hammarbergh och Stefan Tornberg (m, c) föreslår i *motion 2009/10:Fö255* att *försvarets helikopterflottilj* överförs från Malmen i Linköping till *Norrbottens flygflottilj* i Luleå.

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) understryker i *motion 2009/10:Fö266* de utomordentliga förutsättningar som finns i Norrbotten för samövning mellan de olika försvarsgrenarna. *Garnison Nord* är i detta sammanhang ett klart föredöme för hela det svenska försvaret (yrkande 5). Vidare bör svenska *soldater utbildas runt om i landet* både för att bättre klara den folkliga förankringen och för att på det sättet visa en närvaro som är viktig (yrkande 4).

Monica Green m.fl. (s) understryker i *motion 2009/10:Fö267* vikten av att ta vara på kunskapen på regementena och försvarsverksamheten i *Säteneäs, Skövde och Karlsborg*.

Försvarsunderrättelseverksamhet

Max Andersson och Bodil Ceballos (mp) framhåller i *motion 2008/09:Fö262* att svenska myndigheter inte ska ägna sig åt att *utbyta underrättelseinformation* med diktaturer.

Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s) anser i *motion 2009/10:Fö223* att *lagen om signalspaning måste rivs upp* och regeringen måste tillsätta en parlamentarisk utredning som börjar om från grunden.

Försvarsmusik

Annicka Engblom (m) föreslår i *motion 2009/10:Fö248* att regeringen bör göra en från Försvarsmakten fristående *översyn av försvarsmusiken* som belyser dess framtida roll, betydelse och tillhörighet.

Kerstin Haglö och Lars Wegendal (s) föreslår i *motion 2009/10:Fö256* att regeringen ska redovisa vilken roll *Marinens musikkår* ska ha i det nya yrkesförsvaret och hur den ska finansieras.

Frivilligorganisationer

Kerstin Engle (s) framhåller i *motion 2008/09:Fö222* att ett större och vidare uppdrag till *Svenska Lottakåren* är angeläget för att kunna nyttja denna organisations kompetens till att informera och väcka intresse för militära uppgifter hos fler unga kvinnor.

Kerstin Engle (s) understryker i *motion 2008/09:Fö223* de *kvinnliga frivilliga försvarsorganisationernas roll* i implementeringen av FN:s resolutioner 1325 och 1820.

Utskottets ställningstagande

Alliansfrihet

En motion tar upp frågan om *militär alliansfrihet*. Riksdagen har tidigare avslagit en identisk motion. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Motion 2009/10:Fö266 yrkande 1 bör därför *avslås*.

Solidaritetsförklaringen

En motion tar upp frågor om *solidaritetsförklaringen*.

Utskottet har i betänkande 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning framhål- lit att hot mot freden och vår säkerhet bäst kan avvärjas i gemenskap och samverkan med andra länder. Det går inte att se militära konflikter i vårt närområde som skulle påverka endast ett land. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland i EU eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa län- der agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna såväl ge som ta emot militärt stöd.

Utskottet kan konstatera att regeringen i regleringsbrevet givit Försvars- makten sådana uppdrag att detta ska uppfyllas.

Med det anförda *avstyrks motion 2009/10:Fö240 yrkandena 1 och 2*.

Högvakt

I en motion väcks frågor om vilken roll *högvakten* ska ha.

Utskottet kan konstatera att högvakten, som bedrivits sedan 1500-talet, ingår i den statsceremoniella verksamhet som Försvarsmakten enligt sin instruktion och regleringsbrev har som uppgift att genomföra. I enlighet med den nya skyddslag som träder i kraft den 1 juli 2010 kan statschefens och tronföljarens residens och bostäder förklaras som skyddsobjekt. Hög- vakten har en avgörande roll i bevakningen av dessa skyddsobjekt som skyddas mot sabotage, terrorism och spioneri.

Med det anförda *avstyrks motion 2009/10:Fö207*.

Internationella insatser

I några motioner framhålls vikten av rätt resurser för den *svenska insatsen i Afghanistan*, behovet av en utvärdering av *FN-ledda militära insatser* och betydelsen av att ha *fler kvinnor i freds- och säkerhetsfrämjande verk- samhet*.

En svensk väpnad styrka får enligt 10 kap. 9 § regeringsformen sättas in i strid eller sändas till ett annat land endast om riksdagen medger det, om det är medgivet i lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om en skyldighet att vidta åtgärden följer av en internationell överenskom- melse eller förpliktelse som har godkänts av riksdagen. Enligt lagen om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands får regeringen på begäran av FN eller OSSE ställa en väpnad styrka till förfogande för fredsbevarande verk- samhet utomlands.

Utskottet konstaterar att vid de överväganden som sker i anslutning till riksdagens beslut om internationella fredsfrämjande insatser beaktas också ledningsförhållanden och förbandens utrustning.

Utskottet har vid många tillfällen understrukt betydelsen av FN-resolu- tionerna 1325 och 1820 om kvinnor och barn i väpnade konflikter. Det är utomordentligt viktigt att resolutionerna genomsyrar all verksamhet inom

ramen för svenskt deltagande i internationella fredsfrämjande insatser. Resolutionerna ska utgöra en självklar utgångspunkt för de internationella insatser som Sverige deltar i. En viktig del i implementeringen av FN-resolutionerna är att andelen och antalet kvinnor ökar i de internationella insatserna.

Med det anförda *avstyrks motionerna 2009/10:Fö205, 2009/10:Fö239 och 2009/10:Fö253.*

Subarktisk förmåga

En motion tar upp frågan om *subarktisk förmåga* hos soldaterna. Riksdagen har tidigare avslagit en liknande motion.

Motion 2009/10:Fö266 yrkande 3 bör därför avslås.

Frivilligorganisationer

I ett par motioner understryks de *frivilliga försvarsorganisationernas* roll i olika avseenden.

Utskottet har vid många olika tillfällen framhållit sin positiva inställning till den frivilliga försvarsverksamheten. De bedriver en kostnadseffektiv verksamhet. De frivilliga försvarsorganisationerna kan utnyttjas när det uppstår tillfälliga behov inom krisberedskapen. De 18 frivilliga försvarsorganisationerna med ca 580 000 medlemmar utgör en unik kompetens i samhället.

Frivilligorganisationerna bidrar på ett betydelsefullt sätt till den folkliga förankringen i försvaret och har betydelse för att väcka engagemang för landets säkerhet och försvar hos olika grupper i samhället. Detta sker också bl.a. genom det omfattande kurs- och utbildningsutbud för nationell- och internationell verksamhet som genomförs. Ungdomsverksamheten är särskilt betydelsefull.

De frivilliga försvarsorganisationerna har betydelsefulla uppgifter när det gäller personalförsörjningen i hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna och kommer därför att ha en viktig roll i den framtida personalförsörjningen i Försvarsmakten och för försvaret av Sverige. Utskottet vill i detta sammanhang också framhålla att det är viktigt att villkoren för den frivilliga personalen kontinuerligt ses över.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om den stora betydelse som den frivilliga försvarsverksamheten har. *Motionerna 2008/09:Fö222 och 2008/09:Fö223* är således i dessa delar tillgodosedda och *behöver inte bifallas.*

Förvarsunderrättelseverksamhet

I ett par motioner lämnas förslag om att *lagen om signalspaning* ska rivas upp och om *utbyte av underrättelser* med andra länder.

Riksdagen har beslutat om *lagen om signalspaning* i försvarsunderrättelseverksamhet. I samband därmed har motioner om att riva upp *lagen* och att utreda frågan på nytt avslagits.

Riksdagen har vidare beslutat om lagen om försvarsunderrättelseverksamhet. I lagen föreskrivs hur samarbete i underrättelsefrågor med andra länder och organisationer får ske. Någon ytterligare reglering av riksdagen bör inte ske.

Med det anförda bör *motionerna 2008/09:Fö262 och 2009/10:223 avslås.*

Grundorganisation

I flera motioner väcks förslag med konsekvenser för *grundorganisationen*.

Utskottet anser inte att riksdagen ska fatta några beslut nu som innebär förändringar av den grundorganisation som riksdagen fastställt.

Med det anförda *avstyrks motionerna 2007/08:Fö206, 2009/10:Fö224, 2009/10:Fö230, 2009/10:Fö242, 2009/10:Fö255, 2009/10:Fö266 yrkandena 4 och 5 och 2009/10:Fö267.*

Tjänstehundar

I en motion lämnas förslag om *tjänstehundar i Sollefteå*.

Utskottet kan konstatera att en särskild utredare har haft i uppdrag av regeringen att utreda åtgärder för att stimulera tjänstehundsaveln (dir. 2009:24). Utredaren ska bl.a. lämna förslag för sådana hundar som används i Försvarsmakten. Utredaren ska överväga hur den kompetens som finns i dag vid Försvarsmaktens avelsverksamhet i Sollefteå kan tas till vara. Utredningen har i betänkandet Bättre marknad för tjänstehundar (SOU 2010:21) föreslagit att Försvarsmaktens hunduppfödning ska minska och att uppfödningen enbart ska ske för myndighetens eget behov.

I avvaktan på regeringens ställningstagande till utredningen *avstyrks motion 2009/10:Fö221.*

Materieförsörjning

I flera motioner lämnas synpunkter på *principerna för Försvarsmaktens materieförsörjning*.

Regeringen har i proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar redovisat sin syn på vilka principer som bör gälla för Försvarsmaktens materieförsörjning. Utskottet har i betänkandena 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning och betänkande 2009/10:FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap ställt sig bakom den materieförsörjningsstrategi som regeringen förordat.

Utskottet anser liksom tidigare att Försvarsmaktens behov av materiel ska bestämmas av kraven på operativ förmåga. Bredden på materielutvecklingsåtgärderna bör minska till förmån för anskaffning av redan utvecklade och beprövade system. Det är också en fördel om Sverige kan ha samma materiel som de länder vi ofta samverkar med vid t.ex. internationella operationer. Det underlättar även möjligheten att ge och ta emot hjälp från andra länder också i övriga situationer.

Med det anförda *avstyrks motionerna 2009/10:Fö225, 2009/10:Fö234, 2009/10:Fö235, 2009/10:Fö236, 2009/10:Fö238 yrkandena 1 och 2, 2009/10:Fö247 och 2009/10:Fö265 yrkandena 1 och 2.*

Luftvärnsrobotsystemet Bamse

I en motion föreslås att *robotsystemet RBS 23 Bamse* ska tillföras luftvärnsförbanden.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2010 anmält att man avser att besluta om en uppgradering av den markbaserade luftvärnsförmågan.

Med det anförda *avstyrks motion 2009/10:Fö249.*

Europeiska försvarsbyrån

I en motion föreslås att Sverige ska lämna *Europeiska försvarsbyrån (Eda)*.

Riksdagen har tidigare avslagit förslag om att Sverige ska lämna Eda. Utskottet har ingen annan uppfattning nu, varför *motion 2009/10:U249 yrkande 11* bör avslås.

Övnings- och skjutfält

I några motioner tas frågor om Försvarsmaktens *övnings- och skjutfält* upp.

Utskottet har vid många olika tillfällen behandlat markfrågor inom försvaret. Senast skedde det i betänkandena 2007/08:FöU13 Vissa frågor rörande Försvarsmaktens organisation m.m. och 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning.

Utskottet har i samband med den stora omstruktureringen av Försvarsmakten de senaste åren uttalat sig flera gånger om utnyttjandet och avvecklingen av mark. Försvarsmaktens behov av övnings- och skjutfält har i hög grad minskat efter den stora reducering av Försvarsmaktens förband som skett under drygt tio år. Utskottet konstaterar att Försvarsmakten har haft och har attraktiv mark nära tätorterna som det finns ett stort intresse av från kommuner och allmänhet. Utskottet anser att det är viktigt att man fortsätter att sanera och lämna försvarets mark som inte behövs för att bedriva verksamhet så snart det är möjligt.

Utskottet anser, liksom man gjort tidigare, att allmänhetens tillträdesmöjligheter till marken måste säkerställas när det inte pågår någon militär verksamhet där. Försvarets myndigheter bör samverka med de berörda kommunerna och andra intressenter om de militära markområdena för att möjliggöra detta.

Utskottet understryker ånyo att saneringen och avvecklingen av de militära övnings- och skjutfält som inte behövs är en viktig fråga. Utskottet utgår från att regeringen snarast återkommer till riksdagen med en redovisning av hur utnyttjandet och avvecklingen av de militära fälten fortskrider.

Vad utskottet anför är till stor del i linje med motionärernas uppfattning om hur markfrågorna i försvaret bör hanteras, varför de inte behöver bifallas. *Motionerna 2009/10:Fö210, 2009/10:Fö211 och 2009/10:Fö264 avstyrks således.*

Försvarsmusik

I ett par motioner lämnas förslag om *försvarsmusiken*.

Utskottet har tidigare i betänkande 2008/09:FöU1 Försvar och samhällets krisberedskap – budgetåret 2009 behandlat frågor om försvarsmusiken. Utskottet ser betydande kulturvärden i försvarsmusiken och vill framhålla att den är betydelsefull både för att vidmakthålla traditioner och i statsceremoniella sammanhang. Frågor om försvarsmusikens organisation bör inte avgöras av riksdagen utan av regeringen eller Försvarsmakten. Motionerna är därmed delvis tillgodosedda.

Med det anförda *avstyrks motionerna 2009/10:Fö248 och 2009/10:Fö256.*

Riksrevisionens granskning av Försvarsmaktens personalförsörjning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar Riksrevisionens uppfattning att bemanningen av Försvarsmaktens organisation inte svarar mot myndighetens behov. Det finns obalanser i ålders- och befälsstrukturen. Dessa obalanser utvecklas inte i rätt riktning. Det finns förhållandevis få officerare i yngre åldrar och många i de äldre. Det saknas också officerare i lägre befälskategorier men inte i de högre. Andelen kvinnliga officerare har heller inte ökat på det sätt som varit önskvärt.

Utskottet föreslår att Riksrevisionens styrelses redogörelse läggs till handlingarna.

Riksrevisionens styrelses redogörelse

Riksrevisionen har granskat om personalförsörjningen inom Försvarsmakten har anpassats till myndighetens uppgifter. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten *Försvarsmaktens personalförsörjning – med fokus på officersförsörjningen* (RiR 2009:11).

Sammantaget visar granskningen att Försvarsmaktens organisation inte svarar mot myndighetens behov att kunna lösa sina uppgifter. Riksrevisionen konstaterar att det finns obalanser i ålders- och befälsstrukturen samt gör bedömningen att det i dag inte finns den personal som behövs för att långsiktigt säkerställa produktionen och upprätthålla försvarets förmåga.

De mål som satts upp för att öka andelen kvinnliga yrkesofficerare har inte heller nåtts. Enligt Riksrevisionen bygger myndighetens tillgång till kompetent personal på en effektiv personalförsörjning, men även på myndighetens förmåga att genom planering och styrning av uppgifter och resurser effektivt utnyttja personalen. Granskningen visar att bristerna i personalförsörjningen har fått konsekvenser för effektiviteten i myndigheten och utgör en risk för myndighetens förmåga.

Riksrevisionens styrelse noterar att regeringen och Försvarmakten har tagit initiativ till åtgärder för att utveckla personalstrukturen, något som också betonas i budgetpropositionen för 2010.

Styrelsen konstaterar att försvarets brist på personal för insatser och förbandsproduktion delvis kan förklaras av den omfattande omställningen av försvaret från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar. Samtidigt har dessa brister varit kända under en längre tid. Det är enligt styrelsen viktigt att regeringen nu i sin styrning av Försvarmakten säkerställer balansen i uppgifter och kompetens och skapar tillräckliga förutsättningar för myndighetens uppbyggnad, vidmakthållande och utveckling av förmåga.

Utskottets ställningstagande

Riksrevisionen har i rapporten Försvarmaktens personalförsörjning – med fokus på officersförsörjningen (RiR 2009:11) granskat Försvarmaktens personalförsörjning av yrkesofficerare. Riksrevisionens styrelse har därefter beslutat att överlämna redogörelse 2009/10:RRS7 till riksdagen.

Utskottet har vid många olika tillfällen uttalat sig om Försvarmaktens personalförsörjning. Utskottet framhöll i betänkande 2005/06:FöU5 betydelsen av en översyn av personalförsörjningssystemet. Utskottet underströk i betänkningarna 2005/06:FöU11, 2007/08:FöU1 och 2009/10:FöU1 betydelsen av att kraftfulla åtgärder vidtas för att resurser överförs från stabs- och förvaltningsverksamheten till insatsorganisationens kärnverksamhet. I betänkande 2003/04:FöU3 konstaterade utskottet att personalkostnaderna har fått en sådan omfattning att det gått ut över den verksamhet som ska bedrivas inom Försvarmakten.

Utskottet har vid upprepade tillfällen framfört betydelsen av att öka andelen kvinnor i försvaret. Det har bl.a. skett i betänkningarna 2003/04:FöU3, 2004/05:FöU5, 2005/06:FöU5, 2005/06:FöU8, 2007/08:FöU7 och 2008/09:FöU10.

I betänkande 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning konstaterade utskottet att den nya insatsorganisationen bygger på att ett nytt personalförsörjningssystem införs. Utskottet underströk att det nuvarande systemet måste reformeras om det ska vara möjligt att höja förbandens insatsberedskap och medge att dessa används för uppgifter såväl inom som utom landet.

Utskottet delar Riksrevisionens uppfattning att bemanningen av Försvarmaktens organisation inte svarar mot myndighetens behov. Det finns obalanser i ålders- och befälsstrukturen. Dessa obalanser utvecklas inte i rätt

riktning. Det finns förhållandevis få officerare i yngre åldrar och många i de äldre. Det saknas också officerare i lägre befälskategorier men inte i de högre. Andelen kvinnliga officerare har heller inte ökat på det sätt som varit önskvärt. Utskottet konstaterar att andelen kvinnliga yrkesofficerare enligt Försvarsmaktens årsredovisning för 2009 enbart är 5,0 %.

Utskottet konstaterar att en viktig orsak till de personella obalanserna beror på den dramatiska förändring av organisation och uppgifter som skett i Försvarsmakten under en följd av år. Denna omstrukturering har lett till stora behov av att minska antalet anställda samtidigt som det i sin tur begränsat möjligheterna till nyrekrytering.

Personalförsörjningen står inför en övergång till ett radikalt nytt system med frivillig utbildning som leder till anställning av gruppchefer, soldater och sjömän på hel- eller deltid. Samtidigt håller man på att införa ett två-befälssystem. Utskottet bedömer att det kommer att ta ett antal år att komma till rätta med den skevhet i personalstrukturerna som finns nu. Utskottet anser dock att det finns en god grund för att i samband med reformeringen av personalförsörjningen också successivt skapa en långsiktigt hållbar befälsstruktur med balans mellan behov och tillgång samt kompetens och åldersstrukturer. Utskottet utgår från att regeringen och Försvarsmakten vidtar kraftfulla åtgärder i syfte att uppnå detta och att de återkommer till riksdagen om så behövs för att nå målet.

Med det anförda föreslår utskottet att *Riksrevisionens styrelses redogörelse läggs till handlingarna.*

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Propositionens lagförslag, punkt 1 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Peter Rådberg (mp) och Tommy Waidelich (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fö1 av Anders Karlsson m.fl. (s, mp, v),

bifaller delvis motionerna

2009/10:Fö213 av Monica Green (s),

2009/10:Fö220 av Peter Hultqvist m.fl. (s),

2009/10:Fö250 av Thomas Bodström (s),

2009/10:Fö258 av Hans Wallmark (m) och

2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) yrkande 2 och avslår proposition 2009/10:160 punkterna 1–24.

Ställningstagande

Sveriges försvar måste kontinuerligt förses med personal. Rätt person ska sättas in på rätt plats. *Försvarmaktens personalförsörjningssystem* ska vara robust och uthålligt för att därmed vara trovärdigt. Det måste ha medborgarnas acceptans och förtroende.

Andra länder måste sätta tillit till att Sverige kan leva upp till sin *militära alliansfrihet* inom ramen för den säkerhetspolitiska solidaritet som vi numera ingår i. Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. Vår försvarsmakt måste vara både nationellt och internationellt trovärdig. Vi vill ha ett folkligt förankrat försvar som respekteras av medborgarna. Sveriges försvar måste ha en trovärdig nationell utformning som anpassas till de säkerhetspolitiska förhållandena. Ett robust, uthålligt och trovärdigt personalförsörjningssystem är en helt grundläggande förutsättning för detta.

Regeringen har låtit utreda hur – och inte om – ett system med frivillig militär grundutbildning ska utformas. Detta är emellertid en liten del av ett sammanhängande personalförsörjningssystem. Hur ett sådant samlat system ska vara uppbyggt föreslås inte. Regeringen har i mer skissartade former redovisat hur ett nytt system bör utformas. Om det däremot är genomförbart vet varken Försvarsmakten eller regeringen.

Det som nu föreslås av regeringen är inte ett genomarbetat, heltäckande förslag till ett framtida personalförsörjningssystem, utan det sträcker sig bara till avveckling av värnpliktsutbildningen i fred per den 1 juli 2010. Hur det framtida systemet för personalförsörjningen inom Försvarsmakten ska fungera är dock fortfarande ytterst oklart. I utdraget från *Lagrådets protokoll* från sammanträdet den 3 mars 2010 står bl.a. följande att läsa:

Vad som föranlett de föreslagna ändringarna i lagen om totalförsvarspikt samt föreslagna följdändringar i vissa andra lagar är att totalförsvarets personalförsörjning är avsedd att i framtiden kunna tillgodoses bl.a. genom möjligheten till frivillig militär utbildning. Utbildningen är ämnad att ersätta grundutbildningen enligt lagen om totalförsvarspikt. Införandet av densamma är egentligen den viktigaste reformen i sammanhanget men den kommer inte regleras i någon lag utan i en av regeringen beslutad förordning. Försvarsdepartementet har emellertid ännu inte utarbetat något förslag till en sådan förordning. (Utredningen om totalförsvarspikten har i SOU 2009:63 s. 83–87 lagt fram ett förslag till en förordning, som departementet möjligen kan använda som förlaga.) Det skulle onekligen ha underlättat för Lagrådet och andra bedömare om departementet kunnat tillhandahålla ett eget förslag till förordning.

Vi kan konstatera att regeringen i propositionen inte alls kommenterat denna ytterst genanta kritik från Lagrådet. Regeringen har misskött lagstiftningsarbetet inom försvarsutskottets liksom flera andra utskotts beredningsområden. Vi har därför med stöd av 4 kap. 11 § riksdagsordningen begärt att utskottet ska inhämta ett yttrande från Lagrådet över propositionen. Den borgerliga majoriteten har med en rösts övervikt vid votering i utskottet vägrat att bifalla denna begäran.

Underlaget vad gäller lagar, redovisning av vilka förordningar som måste beslutas och vilka kollektivavtal som måste gälla är mycket bristfälligt. Svaren på dessa frågor har regeringen hänskjutit till en utredningsman att klarlägga. Dennes arbete ska vara avslutat i december 2010. Med hänsyn till remisstider och lagstiftningsarbetet kommer de nya lagarna på området sannolikt att kunna träda i kraft tidigast den 1 januari 2012, dvs. tidigast 18 månader efter att systemet förändrats.

Försvarsmakten har tydligt i sitt underlag till regeringen från januari 2009 redovisat ett stort antal osäkerheter och svårigheter i det ”system” som regeringen nu driver fram under största tidspress. Försvarsmaktens villkor och krav, för att myndighetens beräkningar över huvud taget ska gälla, är många och tuffa. Försvarsmakten går så långt att den anser att ansvaret för en så omfattande reform är ”en gemensam samhällsangelägenhet som berör landets ledning, ett flertal departement, många myndigheter, arbetsgi-

var- och arbetstagarorganisationer m.fl.”. Försvarsmakten har vidare framhållit att medborgarnas förståelse och acceptans för kraven på Försvarsmakten påverkar hela rekryteringskraften.

I dag utgörs cirka en tredjedel av försvarsbudgeten av personalkostnader. Ett yrkesbaserat försvar riskerar att medföra betydligt ökade kostnader. Försvarsmaktens personalkostnader riskerar att bli systematiskt underkompenserade i den framtida budgetbehandlingen. Regeringen har inte visat hur denna kostnadsökning ska finansieras och vad som då blir föremål för nedprioritering.

Regeringen ställer inte bara Försvarsmakten utan även riksdagen och Sveriges invånare inför flera oklarheter:

- De lagar, förordningar eller avtal som ger ett robust och uthålligt system finns inte.
- Personalkostnaderna i ett nytt system kommer med största sannolikhet att öka.
- Hur kostnaderna ska finansieras skjuter regeringen på framtidens riksdagar och regeringar att avgöra.

Det är därför i dag omöjligt att veta om den unikt skarpa och långa kravlista, fylld med en rad av brasklappar, som Försvarsmakten ställt upp på det arbetsmarknadspolitiska området kommer att uppfyllas och levereras av statsmakterna samt av arbetsmarknadens parter.

Inför valet 2006 fanns en omvandling av det värnpliktsbaserade försvaret till ett yrkesförsvar inte på den borgerliga agendan. Regeringen har slarvat fram och presenterat ett illa underbyggt förslag utan att under processen föra en offentlig debatt. Lagförslaget föreslås träda i kraft redan den 1 juli i år – uppenbarligen för att medborgarna inte ska kunna få säga sin mening i det kommande valet.

Försvarsutskottet har i betänkande 2008/09:FöU10 enigt framhållit följande:

Regeringen redovisar utan förslag till riksdagen sin syn på den framtida personalförsörjningen inom Försvarsmakten.

— — —

Riksdagen kommer att ta ställning till den närmare utformningen av Försvarsmaktens personalförsörjning då regeringen lämnar konkreta förslag.

Enligt vår mening står det därmed klart att riksdagen ännu inte medgivit någon förändring i personalförsörjningssystemet. Regeringens agerande under de senaste åren har föregripit och inkräktat på riksdagens beslutandeområden.

Att ställa riksdagen inför sådana villkor och inte säkerställa en uppslutning av en bred riksdagsmajoritet är uppseendeväckande. En så genomgripande omläggning av Försvarsmaktens personalförsörjning måste bygga på ett väsentligt mer genomarbetat underlag än det som regeringen nu lägger fram. Det måste vara systemsammanhängande. De rödgröna partierna

anser att det måste finnas en bred blocköverskridande majoritet bakom det system som ska gälla i framtiden. Ett kommande system måste redovisas, föreslås och antas i sin helhet – vid ett tillfälle! Regeringen får därför ensam ta ansvar för detta illa förberedda, illa underbyggda och oprövade systemskifte i svensk försvarspolitik och dess konsekvenser. De rödgröna partierna är inte beredda att, på en så osäker grund med det beslutsunderlag som nu föreligger, medverka till detta vågspel med Sveriges försvar.

När det gäller propositionens skrivningar om Försvarsmaktens personalpolitik välkomnas ett bättre *omhändertagande* av våra *återvändande soldater*. Dock är ett antal remissinstanser tveksamma till att förslaget om belöningsmedalj begränsas till internationella insatser och menar att även den nationella dimensionen borde beaktas. Det nämns också att tillämpningen av medalj för personal som skadats i vid stridshandlingar kan bli komplicerad eftersom vederbörande får medaljen för en skada, inte för en berömvärd insats.

Försvarshögskolan erinrar också om svårigheten. Man uttrycker det så här: ”Erinrar om svårigheten att oväldigt tilldela en sådan utmärkelse. Inte minst så måste begreppet skada definieras.” Försvarshögskolan anför också att frågan om monument bör utredas vidare innan beslut fattas.

Svenskar som förtjänstfullt deltar i utländska missioner ska visas uppskattning för sitt arbete på rätt sätt. Regeringens iver att förstöra våra gemensamma trygghetssystem bidrar knappast till att förbättra situationen för soldater som varit i internationell tjänstgöring. Det handlar om ersättningar vid sjukdom, en fungerande vård, anställningsvillkor och situationen för deras familjer. Det är viktigt att försvaret som myndighet tar hand om dem som gjort internationell tjänst.

De rödgröna partierna anser att om Sverige ska ändra i pliktlagen ska det ske med bred majoritet i Sveriges riksdag.

En rödgrön regering kommer att genomföra en förutsättningslös översyn av hela det frivilliga personalförsörjningssystemet efter ett år.

Riksdagen bör *avslå* regeringens lagförslag och *tillkännage* för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen.

2. Utskottets lagförslag, punkt 2 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Peter Rådberg (mp) och Tommy Waidelich (s).

– *Under förutsättning av bifall till reservation 1* –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets lagförslag.

3. Alliansfrihet, punkt 3 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Peter Rådborg (mp) och Tommy Waidelich (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi slår vakt om den *militära alliansfriheten*.

Sverige är medlem av en politisk allians – EU – som har betydligt fler verktyg till sitt förfogande än Nato när det gäller att möta de nya hoten, t.ex. genom handel, bistånd och diplomati. Det kallas ibland EU:s mjuka makt. Som en följd av terroristattentaten i Madrid 2004 enades alla EU:s stats- och regeringschefer i mars samma år om en politiskt bindande solidaritetsdeklaration. I och med solidaritetsdeklarationen åtog sig medlemsstaterna att handla gemensamt och i en anda av solidaritet för att hjälpa varandra om någon skulle utsättas för ett terroristattentat. I deklarationen klargjordes att varje medlemsland självt har rätt att välja de medel som det finner lämpligt för att bistå en drabbad. I Lissabonfördraget formaliseras deklarationen. EU och dess medlemsstater ska enligt fördraget handla gemensamt i en anda av solidaritet om en medlemsstat utsätts för en terroristattack eller drabbas av en naturkatastrof eller en katastrof som orsakats av människor.

EU är en central utrikes- och säkerhetspolitisk aktör. Den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP) är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Lissabonfördragets avsnitt om ESFP beskriver vår skyldighet att i enlighet med FN-stadgan bistå ett annat medlemsland om det skulle utsättas för ett väpnat angrepp. Det är dock tydligt i fördraget att EU:s politik i detta avseende inte ska påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik. Sveriges militära alliansfrihet påverkas därmed inte.

Vår militära alliansfrihet ger oss större möjlighet och trovärdighet att vara pådrivande i det globala nedrustningsarbetet. Kärnvapen användning är fortfarande en del av vissa Natoländers försvarsdoktriner.

Vi bör förbehålla oss rätten att själva utforma storleken och inriktningen på vårt försvar baserat på vår egen säkerhetspolitiska bedömning.

Den militära alliansfriheten har ett starkt stöd hos det svenska folket, vilket ger vår säkerhetspolitiska hållning stor legitimitet.

Den svenska försvarspolitiken måste bygga på fortsatt militär alliansfrihet. Det är en utgångspunkt för försvarets verksamhet.

Detta bör riksdagen *tillkänna* för regeringen som sin mening.

4. Subarktisk förmåga, punkt 7 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Peter Rådberg (mp) och Tommy Waidelich (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s) yrkande 3.

Ställningstagande

Det svenska försvaret måste inneha *subarktisk förmåga*, dvs. svenska soldater ska kunna verka i extremt vinterklimat. Norrbotten har unika förutsättningar för övning i miljöer med bristande infrastruktur, påfrestande klimat och ödemark.

Det borde ligga helt i linje med de förutsättningar som svenska soldater på internationellt uppdrag många gånger möter. Det är viktigt att den subarktiska förmågan permanentas och att direktiven och förutsättningarna för att fortsätta utveckla denna verksamhet är tydliga. Det är av yttersta vikt att fasta förband finns stationerade på plats för att kvalitet och långsiktighet ska kunna garanteras.

Detta bör riksdagen *tillkänna* för regeringen som sin mening.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2009/10:160

Proposition 2009/10:160 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar – vissa frågor om Försvarsmaktens personal:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567).
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.

18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.
19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
21. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning.
22. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga.
23. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
24. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotion med anledning av proposition 2009/10: 160

2009/10:Fö1 av Anders Karlsson m.fl. (s, mp, v):

Riksdagen avslår proposition 2009/10:160.

Redogörelse 2009/10:RRS7

Redogörelse 2009/10:RRS7 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Försvarsmaktens personalförsörjning.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Fö206 av Birgitta Sellén och Sven Bergström (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av sjöbevakningscentral i Härnösand.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fö222 av Kerstin Engle (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Svenska Lottakåren.

2008/09:Fö223 av Kerstin Engle (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de kvinnliga frivilliga försvarsorganisationernas roll i implementeringen av FN:s resolutioner 1325 och 1820.

2008/09:Fö262 av Max Andersson och Bodil Ceballos (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska utbyta underrättelsematerial med diktaturer.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:U249 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska lämna den europeiska försvarsbyrån (Eda).

2009/10:Fö205 av Jan-Evert Rådström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges insats i Afghanistan.

2009/10:Fö207 av Christin Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om högvaktens roll och dess finansiering i det nya yrkesförsvaret.

2009/10:Fö210 av Thomas Strand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att kombinera skjutfältsverksamhet med en levande landsbygd.

2009/10:Fö211 av Eva Sonidsson och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Tjärnmyrans skjutfält i Sollefteå.

2009/10:Fö213 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rehabilitering för soldaters och officerares traumatiska upplevelser från såväl nationell som internationell tjänst.

2009/10:Fö220 av Peter Hultqvist m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att upprätthålla goda rekryteringsmöjligheter till de nationella skyddsstyrkorna genom lokal närvaro och förankring i försvarets organisation.

2009/10:Fö221 av Eva Sonidsson och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hundavelsstationen i Sollefteå.

2009/10:Fö223 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att riva upp lagen om signalspaning.

2009/10:Fö224 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att innan Uppsala garnison läggs ned måste en totalberäkning tas fram av kostnaderna för omorganiseringen och de investeringar detta för med sig.

2009/10:Fö225 av Björn Leivik (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktlinjer för materielförsörjning till Försvarsmakten.

2009/10:Fö230 av Eva Flyborg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försvaret av Göteborg och Västsverige.

2009/10:Fö234 av Staffan Anger (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av principerna för materielanskaffning till Försvarsmakten.

2009/10:Fö235 av Staffan Anger (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om militära kompetensnätverk.

2009/10:Fö236 av Ewa Thalén Finné (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ta fram en strategi för försvarsindustrins forskning.

2009/10:Fö238 av Kerstin Haglö och Jan Björkman (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om långsiktiga och hållbara regler för försvarsindustrin.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenska försvarsindustrins specialistkompetens.

2009/10:Fö239 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnor i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet.

2009/10:Fö240 av Andreas Norlén (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om påbörjande av planering för att Försvarmakten ska kunna ge militärt stöd till stater i Sveriges närområde.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om påbörjande av planering för att Försvarmakten ska kunna ta emot militärt stöd vid försvaret av Sverige.

2009/10:Fö242 av Anna Lilliehöök (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett säkert Stockholm.

2009/10:Fö247 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla Sveriges internationella samarbete inom flygindustrin.

2009/10:Fö248 av Annicka Engblom (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över framtidens försvarsmusik.

2009/10:Fö249 av Björn Leivik (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbandssättande av RBS 23 Bamse.

2009/10:Fö250 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmän värnplikt.

2009/10:Fö253 av Ewa Thalén Finné och Staffan Anger (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ökade risker med FN-ledda militära insatser bör utvärderas.

2009/10:Fö255 av Krister Hammarbergh och Stefan Tornberg (m, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överföra försvarets helikopterflottilj från Malmen i Linköping till Norrbottens flygflottilj.

2009/10:Fö256 av Kerstin Haglö och Lars Wegendal (båda s):

Riksdagen begär att regeringen redovisar rollen för Marinens musikkår i det nya yrkesförsvaret och hur den ska finansieras.

2009/10:Fö258 av Hans Wallmark (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättning och stöd till den som skadas i utlandstjänst.

2009/10:Fö264 av Eva Sonidsson och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Tjärnmyrans skjutfält i Sollefteå.

2009/10:Fö265 av Otto von Arnold (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de positiva effekterna av en nationell försvarsindustri.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett internationellt och samhällsekonomiskt perspektiv på inköp av försvarsmateriel.

2009/10:Fö266 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det svenska försvarets uppgift och om militär alliansfrihet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den allmänna värnplikten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om subarktisk förmåga hos det svenska försvaret.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av soldater till det svenska försvaret.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Garnison Nord.

2009/10:Fö267 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta vara på kunskapen på regementena och i försvarsverksamheten i Såtenäs, Skövde och Karlsborg.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt

dels att 1 kap. 2–5 §§, 2 kap. 2 och 3 §§, 3 kap. 1, 3, 5, 6, 9, 12 och 13 §§ samt 4 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 1 kap. 3 a § och 3 kap. 4 a § samt närmast före 3 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Totalförsvarets personalförsörjning skall tryggas genom en totalförsvarsplikt som gäller för varje svensk medborgare från början av det kalenderår när han eller hon fyller sexton år till slutet av det kalenderår när han eller hon fyller sjuttio år. Totalförsvarsplikten gäller också under motsvarande tid för var och en som utan att vara svensk medborgare är bosatt i Sverige.

Totalförsvarsplikt gäller för varje svensk medborgare från början av det kalenderår när han eller hon fyller sexton år till slutet av det kalenderår när han eller hon fyller sjuttio år. Totalförsvarsplikten gäller också under motsvarande tid för var och en som utan att vara svensk medborgare är bosatt i Sverige.

3 §

En totalförsvarspliktig är skyldig att

1. medverka vid föreskriven utredning om sina personliga förhållanden,
2. tjänstgöra inom totalförsvaret i den omfattning som hans eller hennes kroppskrafter och hälsotillstånd tillåter, och
3. iaktta de föreskrifter i övrigt som meddelas i denna lag.

Utredning om personliga förhållanden enligt första stycket 1 är mönstring eller annan utredning.

Tjänstgöring enligt första stycket 2 fullgörs som värnplikt, civilplikt eller allmän tjänsteplikt.

3 a §

En totalförsvarspliktig är skyldig att genomgå mönstring enligt

2 kap. 2 och 3 §§ eller fullgöra värnplikt eller civilplikt enligt 4 kap. endast om regeringen med hänsyn till att det behövs för Sveriges försvarsberedskap har beslutat det.

4 §¹

Tjänstgöring enligt 3 § 2 fullgörs som värnplikt, civilplikt eller allmän tjänsteplikt.

Värnplikten och civilplikten omfattar grundutbildning, repetitionsutbildning, beredskapstjänstgöring och krigstjänstgöring.

Den allmänna tjänsteplikten innebär att den som är totalförsvarspliktig under höjd beredskap *skall* tjänstgöra enligt bestämmelserna i 6 kap.

Värnplikten och civilplikten omfattar grundutbildning, repetitionsutbildning, beredskapstjänstgöring och krigstjänstgöring.

Den allmänna tjänsteplikten innebär att den som är totalförsvarspliktig under höjd beredskap *ska* tjänstgöra enligt bestämmelserna i 6 kap.

5 §²

Värnplikten *skall* fullgöras hos Försvarsmakten och *skall* alltid inledas med grundutbildning.

Skyldigheten att fullgöra värnplikt omfattar endast *män som är svenska medborgare* och gäller från början av det kalenderår när den totalförsvarspliktige fyller nitton år till slutet av det kalenderår när han fyller fyrtiosju år.

Av 5 § lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning följer dock att en kvinna som efter antagningsprövning enligt den lagen skrivits in för värnplikt därefter är skyldig att fullgöra värnplikten.

Värnplikten *ska* fullgöras hos Försvarsmakten och *ska* alltid inledas med grundutbildning *enligt denna lag, om inte den totalförsvarspliktige redan har fullgjort annan motsvarande militär utbildning eller tjänstgöring.*

Skyldigheten att fullgöra värnplikt omfattar endast *svenska medborgare* och gäller från början av det kalenderår när den totalförsvarspliktige fyller nitton år till slutet av det kalenderår när han *eller hon* fyller fyrtiosju år.

¹ Ändringen innebär bl.a. att första stycket upphävs.

² Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket upphävs.

2 kap.

2 §

Varje svensk *man* som är totalförsvarspliktig är för utredning som avses i 1 § skyldig att vid Totalförsvarets pliktverk genomgå mönstring, om det inte är uppenbart att han saknar förmåga att fullgöra värnplikt och civilplikt.

Skyldigheten inträder det kalenderår när den totalförsvarspliktige fyller arton år eller, för den som förvärvar svenskt medborgarskap senare, från och med den dag när han blir svensk medborgare. Om det inte finns särskilda skäl, är ingen skyldig att genomgå mönstring efter det kalenderår när han fyller tjugofyra år.

Mönstringen *skall* ske i den totalförsvarspliktiges personliga närvaro. Den *skall* omfatta medicinska och psykologiska undersökningar samt annan utredning av hans personliga förhållanden.

Varje svensk *medborgare* som är totalförsvarspliktig är, för utredning som avses i 1 §, skyldig att vid Totalförsvarets pliktverk genomgå mönstring, om det inte är uppenbart att han *eller hon* saknar förmåga att fullgöra värnplikt och civilplikt.

Skyldigheten inträder det kalenderår när den totalförsvarspliktige fyller arton år eller, för den som förvärvar svenskt medborgarskap senare, från och med den dag när han *eller hon* blir svensk medborgare. Om det inte finns särskilda skäl, är ingen skyldig att genomgå mönstring efter det kalenderår när han *eller hon* fyller tjugofyra år.

3 §

Mönstringen *ska* ske i den totalförsvarspliktiges personliga närvaro. Den *ska* omfatta medicinska och psykologiska undersökningar samt annan utredning av hans *eller hennes* personliga förhållanden.

3 kap.

1 §

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvarspliktige har förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt, *skall* Totalförsvarets pliktverk placera honom i en eller flera befattningsgrupper samt skriva in honom för värnplikt eller civilplikt eller i en utbildningsreserv. Befattningsgrupper *skall* finnas för chefer, för specialister och för övriga.

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvarspliktige saknar förutsättningar att fullgöra värnplikt och civilplikt, *skall* Totalförsvarets pliktverk besluta att

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvarspliktige har förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt, *ska* Totalförsvarets pliktverk placera honom *eller henne* i en eller flera befattningsgrupper samt skriva in honom *eller henne* för värnplikt eller civilplikt eller i en utbildningsreserv. Befattningsgrupper *ska* finnas för chefer, för specialister och för övriga.

3 §

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvarspliktige saknar förutsättningar att fullgöra värnplikt och civilplikt, *ska* Totalförsvarets pliktverk besluta att han

han inte är skyldig att fullgöra sådan tjänstgöring.

eller hon inte är skyldig att fullgöra sådan tjänstgöring.

Inskrivning efter annan militär utbildning eller tjänstgöring

4 a §

En totalförsvarspliktig som har fullgjort annan motsvarande militär utbildning eller tjänstgöring än vad som anges i denna lag får av Totalförsvarets pliktverk skrivas in för värnplikt.

För den som skrivs in för värnplikt eller för sådan civilplikt som omfattar grundutbildning, *skall* följande bestämmas vid inskrivningen:

1. den befattning eller typ av befattning som han eller hon *skall* utbildas till,
2. de förband, skolor, myndigheter eller andra organisationer där grundutbildningen huvudsakligen *skall* fullgöras,
3. grundutbildningens längd, och
4. om grundutbildningen *skall* pågå mer än 60 dagar, året och månaden när grundutbildningen är planerad att börja.

Vid inskrivning för civilplikt som inte omfattar grundutbildning *skall* det bestämmas vilken befattning som den som skrivs in *skall* upprätthålla.

Ett beslut enligt 1, 3 *eller* 4 § får ändras av Totalförsvarets pliktverk. Om den som har skrivits in har påbörjat en grundutbildning, får beslutet också ändras av den myndighet som verket bestämmer. Om det behövs för bedömningen, är den som är totalförsvarspliktig skyldig att genomgå förnyad mönstring eller annan utredning

5 §

För den som skrivs in för sådan värnplikt *eller* civilplikt som omfattar grundutbildning, *ska* följande bestämmas vid inskrivningen:

1. den befattning eller typ av befattning som han eller hon *ska* utbildas till,
2. de förband, skolor, myndigheter eller andra organisationer där grundutbildningen huvudsakligen *ska* fullgöras,
4. om grundutbildningen *ska* pågå mer än 60 dagar, året och månaden när grundutbildningen är planerad att börja.

6 §

Vid inskrivning för värnplikt *eller* civilplikt som inte omfattar grundutbildning *ska* det bestämmas vilken befattning som den som skrivs in *ska* upprätthålla.

9 §

Ett beslut enligt 1, 3, 4 *eller* 4 a § får ändras av Totalförsvarets pliktverk. Om den som har skrivits in har påbörjat en grundutbildning, får beslutet också ändras av den myndighet som verket bestämmer. Om det behövs för bedömningen, är den som är totalförsvarspliktig skyldig att genomgå förnyad mönstring eller annan utredning

enligt 2 kap.

Om en ändring av ett beslut om inskrivning innebär att tiden för grundutbildningen blir längre än enligt det tidigare beslutet, krävs att den som beslutet avser godkänner ändringen. Om inte annat följer av 10 §, *skall* detsamma gälla i fråga om ändring av ett beslut om inskrivning i utbildningsreserven till inskrivning för värnplikt eller för sådan civilplikt som omfattar en längre grundutbildning än 60 dagar.

enligt 2 kap.

Om en ändring av ett beslut om inskrivning innebär att tiden för grundutbildningen blir längre än enligt det tidigare beslutet, krävs att den som beslutet avser godkänner ändringen. Om inte annat följer av 10 §, *ska* detsamma gälla i fråga om ändring av ett beslut om inskrivning i utbildningsreserven till inskrivning för värnplikt eller för sådan civilplikt som omfattar en längre grundutbildning än 60 dagar.

12 §³

En totalförsvarspliktig som efter avslutad grundutbildning har förvärvat tillräckliga kunskaper och färdigheter för en krigsuppgift *skall* krigsplaceras i en befattning eller i en viss verksamhet som han eller hon är lämplig för. Den som har genomgått en längre grundutbildning än 60 dagar *skall* krigsplaceras i den verksamhet där grundutbildningen fullgjordes, om det inte från totalförsvarets synpunkt är väsentligt bättre att han eller hon krigsplaceras i en annan verksamhet.

En totalförsvarspliktig som efter avslutad grundutbildning har förvärvat tillräckliga kunskaper och färdigheter för en krigsuppgift *ska* krigsplaceras i en befattning eller i en viss verksamhet som han eller hon är lämplig för. Den som har genomgått en längre grundutbildning än 60 dagar *ska* krigsplaceras i den verksamhet där grundutbildningen fullgjordes, om det inte från totalförsvarets synpunkt är väsentligt bättre att han eller hon krigsplaceras i en annan verksamhet.

En totalförsvarspliktig som har fullgjort annan militär utbildning än sådan grundutbildning som anges i denna lag eller tjänstgöring och som därigenom har förvärvat tillräckliga kunskaper och färdigheter för en krigsuppgift får krigsplaceras i en befattning eller i en viss verksamhet som han eller hon är lämplig för.

Krigsplaceringen *skall* inte kvarstå längre än tio år efter det senaste tjänstgöringstillfället. Om det finns särskilda skäl i enskilda fall, får beslut fattas om förlängning.

Krigsplaceringen *ska* inte kvarstå längre än tio år efter det senaste tjänstgöringstillfället. Om det finns särskilda skäl i enskilda fall, får beslut fattas om förlängning.

³ Senaste lydelse 2002:276.

13 §

En totalförsvarspiktig som har skrivits in för civilplikt enligt 6 § *skall* krigsplaceras i den befattning som han eller hon *skall* upprätthålla.

En totalförsvarspiktig som har skrivits in för *värmplikt* eller civilplikt enligt 6 § *ska* krigsplaceras i den befattning som han eller hon *ska* upprätthålla.

4 kap.

3 §

En svensk *man* som är medborgare även i en annan stat än Sverige är inte skyldig att fullgöra en längre grundutbildning än 60 dagar, om han antingen har fullgjort en motsvarande utbildning i den andra staten eller, innan han har fyllt nitton år, väljer att göra detta och det står klart att tjänstgöringen kommer att fullgöras i den andra staten och att den utbildningen till längd och effektivitet är minst likvärdig med den som krävs av honom i Sverige.

En svensk *medborgare* som är medborgare även i en annan stat än Sverige är inte skyldig att fullgöra en längre grundutbildning än 60 dagar, om han *eller hon* antingen har fullgjort en motsvarande utbildning i den andra staten eller, innan han *eller hon* har fyllt nitton år, väljer att göra detta och det står klart att tjänstgöringen kommer att fullgöras i den andra staten och att den utbildningen till längd och effektivitet är minst likvärdig med den som krävs av honom *eller henne* i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt

dels att 2 kap. 1, 2 och 4 §§, 3 kap. 1, 3, 4, 4 a, 9, 15, 15 a och 22 §§, 5 kap. 1, 6, 7, 10, 15 och 17 §§, 7 kap. 1 § och 10 kap. 6–8 §§ ska ha följande lydelse,

dels att punkterna 10 och 15 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

För att en totalförsvarspliktigs förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt *skall* kunna utredas och bedömas är han eller hon skyldig att, på begäran av *Totalförsvarets pliktverk*, en annan statlig myndighet som regeringen bestämmer, en kommun eller ett landsting, skriftligen eller muntligen eller, om det behövs, vid en personlig inställelse lämna nödvändiga uppgifter om hälsotillstånd, utbildning, arbete och personliga förhållanden i övrigt.

För att en totalförsvarspliktigs förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt *ska* kunna utredas och bedömas är han eller hon skyldig att, på begäran av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*, en annan statlig myndighet som regeringen bestämmer, en kommun eller ett landsting, skriftligen eller muntligen eller, om det behövs, vid en personlig inställelse lämna nödvändiga uppgifter om hälsotillstånd, utbildning, arbete och personliga förhållanden i övrigt.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

2 §

Varje svensk medborgare som är totalförsvarspliktig är för utredning som avses i 1 § skyldig att vid *Totalförsvarets pliktverk* genomgå mönstring, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar förmåga att fullgöra värnplikt och civilplikt.

Varje svensk medborgare som är totalförsvarspliktig är, för utredning som avses i 1 §, skyldig att vid *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* genomgå mönstring, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar förmåga att fullgöra värnplikt och civilplikt.

Skyldigheten inträder det kalenderår när den totalförsvarspliktige fyller arton år eller, för den som förvärvar svenskt medborgarskap senare, från och med den dag när han eller hon blir svensk medborgare. Om det inte finns särskilda skäl, är ingen skyldig att genomgå mönstring efter det kalenderår när han eller hon fyller tjugofyra år.

¹ Senaste lydelse 1999:950.

Nuvarande lydelse

Kommuner, landsting och enskilda vårdinrättningar *skall* till *Totalförsvarets pliktverk* lämna de uppgifter om en totalförsvarets hälsotillstånd och personliga förhållanden i övrigt som behövs för att bedöma hans eller hennes förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvaretspliktige har förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt, ska *Totalförsvarets pliktverk* placera honom eller henne i en eller flera befattningsgrupper samt skriva in honom eller henne för värnplikt eller civilplikt eller i en utbildningsreserv. Befattningsgrupper ska finnas för chefer, för specialister och för övriga.

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvaretspliktige saknar förutsättningar att fullgöra värnplikt och civilplikt, ska *Totalförsvarets pliktverk* besluta att han eller hon inte är skyldig att fullgöra sådan tjänstgöring.

Nuvarande lydelse

Den som efter en annan utredning än mönstring bedöms lämplig för civilplikt får av *Totalförsvarets pliktverk* skrivas in för sådan tjänstgöring, dock inte för civilplikt som omfattar längre grundutbildning än 60 dagar.

Föreslagen lydelse

4 §

Kommuner, landsting och enskilda vårdinrättningar *ska* till *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* lämna de uppgifter om en totalförsvaretspliktige hälsotillstånd och personliga förhållanden i övrigt som behövs för att bedöma hans eller hennes förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt.

*Föreslagen lydelse***3 kap.**

1 §

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvaretspliktige har förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt, ska *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* placera honom eller henne i en eller flera befattningsgrupper samt skriva in honom eller henne för värnplikt eller civilplikt eller i en utbildningsreserv. Befattningsgrupper ska finnas för chefer, för specialister och för övriga.

3 §

Om resultatet av mönstringen visar att den totalförsvaretspliktige saknar förutsättningar att fullgöra värnplikt och civilplikt, ska *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* besluta att han eller hon inte är skyldig att fullgöra sådan tjänstgöring.

Föreslagen lydelse

4 §

Den som efter en annan utredning än mönstring bedöms lämplig för civilplikt får av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* skrivas in för sådan tjänstgöring, dock inte för civilplikt som omfattar längre grundutbildning än 60 dagar.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

En totalförsvarspiktig som har fullgjort annan motsvarande militär utbildning eller tjänstgöring än vad som anges i denna lag får av *Totalförsvarets pliktverk* skrivas in för värnplikt.

Ett beslut enligt 1, 3, 4 eller 4 a § får ändras av *Totalförsvarets pliktverk*. Om den som har skrivits in har påbörjat en grundutbildning, får beslutet också ändras av den myndighet som *verket* bestämmer. Om det behövs för bedömningen, är den som är totalförsvarspiktig skyldig att genomgå förnyad mönstring eller annan utredning enligt 2 kap.

Om en ändring av ett beslut om inskrivning innebär att tiden för grundutbildningen blir längre än enligt det tidigare beslutet, krävs att den som beslutet avser godkänner ändringen. Om inte annat följer av 10 §, ska detsamma gälla i fråga om ändring av ett beslut om inskrivning i utbildningsreserven till inskrivning för värnplikt eller för sådan civilplikt som omfattar en längre grundutbildning än 60 dagar.

Nuvarande lydelse

Beslut om krigsplacering fattas av *Totalförsvarets pliktverk* efter framställningar från statliga myndigheter, kommuner, landsting, bolag, föreningar, samfälligheter, registrerade trossamfund, organisatoriska delar av sådana samfund eller andra enskilda (bemanningsansvariga). Om ett beslut om krigsplacering upphävs, gäller 14 §.

Även utan sådan framställning som avses i första stycket får *Totalförsvarets pliktverk* besluta om krigsplacering, om det sker i enlighet med en anmälan om behov

Föreslagen lydelse

4 a §

En totalförsvarspiktig som har fullgjort annan motsvarande militär utbildning eller tjänstgöring än vad som anges i denna lag får av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* skrivas in för värnplikt.

9 §

Ett beslut enligt 1, 3, 4 eller 4 a § får ändras av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*. Om den som har skrivits in har påbörjat en grundutbildning, får beslutet också ändras av den myndighet som *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* bestämmer. Om det behövs för bedömningen, är den som är totalförsvarspiktig skyldig att genomgå förnyad mönstring eller annan utredning enligt 2 kap.

*Föreslagen lydelse*15 §²

Beslut om krigsplacering fattas av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* efter framställningar från statliga myndigheter, kommuner, landsting, bolag, föreningar, samfälligheter, registrerade trossamfund, organisatoriska delar av sådana samfund eller andra enskilda (bemanningsansvariga). Om ett beslut om krigsplacering upphävs, gäller 14 §.

Även utan sådan framställning som avses i första stycket får *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* besluta om krigsplacering, om det sker i enlighet med en anmälan

² Senaste lydelse 2002:276.

av totalförsvarspliktiga och den bemanningsansvarige inte har meddelat annat.

om behov av totalförsvarspliktiga och den bemanningsansvarige inte har meddelat annat.

15 a §³

En bemanningsansvarig får ändra ett beslut om krigsplacering i sin krigsorganisation till en annan krigsplacering i organisationen. Ett sådant beslut om ändrad krigsplacering *skall* anmälas till *Totalförsvarets pliktverk*.

Framställning om ändrad krigsplacering för den som är krigsplacerad i en verksamhet som är gemensam för flera bemanningsansvariga *skall* göras i samråd med den myndighet som regeringen bestämmer. Beslut om ändrad krigsplacering fattas i dessa fall av *Totalförsvarets pliktverk*.

En bemanningsansvarig får ändra ett beslut om krigsplacering i sin krigsorganisation till en annan krigsplacering i organisationen. Ett sådant beslut om ändrad krigsplacering *ska* anmälas till *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

Framställning om ändrad krigsplacering för den som är krigsplacerad i en verksamhet som är gemensam för flera bemanningsansvariga *ska* göras i samråd med den myndighet som regeringen bestämmer. Beslut om ändrad krigsplacering fattas i dessa fall av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

22 §

Ansökningar om rätt att vara vapenfri prövas av *Totalförsvarets pliktverk*.

Ansökningar om rätt att vara vapenfri prövas av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

5 kap.

1 §⁴

Den som fullgör värnplikt eller civilplikt är skyldig att i den mån verksamheten kräver det tåla inskränkningar såväl i sin frihet att förflytta sig inom landet och att lämna detta som i sin personliga frihet i övrigt.

Den som fullgör värnplikt eller civilplikt är, efter beslut av *Totalförsvarets pliktverk* eller efter *verkets* bestämmande av en annan statlig myndighet, också skyldig att genomgå den medicinska och psykologiska undersökning som krävs för att utreda och bedöma hans eller hennes förutsättningar att tjänstgöra inom totalförsvaret.

Utöver vad som framgår av andra stycket är den som fullgör värnplikt eller civilplikt, efter

Den som fullgör värnplikt eller civilplikt är, efter beslut av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* eller efter *myndighetens* bestämmande av en annan statlig myndighet, också skyldig att genomgå den medicinska och psykologiska undersökning som krävs för att utreda och bedöma hans eller hennes förutsättningar att tjänstgöra inom totalförsvaret.

Utöver vad som framgår av andra stycket är den som fullgör värnplikt eller civilplikt, efter be-

³ Senaste lydelse 2002:276.

⁴ Senaste lydelse 2007:1258.

beslut av *Totalförsvarets pliktverk* eller, efter *verkets* bestämmande, av annan statlig myndighet, skyldig att på anmaning lämna urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov för kontroll av att han eller hon inte är påverkad av beroendeframkallande medel eller något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Detta gäller dock inte om det finns medicinska eller liknande skäl mot sådan provtagning.

slut av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* eller, efter *myndighetens* bestämmande, av annan statlig myndighet, skyldig att på anmaning lämna urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov för kontroll av att han eller hon inte är påverkad av beroendeframkallande medel eller något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Detta gäller dock inte om det finns medicinska eller liknande skäl mot sådan provtagning.

Kontroll enligt tredje stycket får ske endast i den mån åtgärden är för-svarlig med hänsyn till dess syfte och övriga omständigheter. Vidare gäller att kontrollen får genomföras endast i den form och utsträckning som är nödvändig för det angivna syftet.

6 §

Inkallelser till tjänstgöring *skall* göras av *Totalförsvarets pliktverk*, om inte regeringen föreskriver något annat.

Inkallelser till grundutbildning eller repetitionsutbildning *skall* sändas ut i god tid, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Detsamma gäller för en återkallelse av inkallelsen.

Inkallelser till tjänstgöring *ska* göras av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*, om inte regeringen föreskriver något annat.

Inkallelser till grundutbildning eller repetitionsutbildning *ska* sändas ut i god tid, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Detsamma gäller för en återkallelse av inkallelsen.

7 §

En totalförsvarspliktig *skall* inställa sig till tjänstgöring enligt inkallelsen. Hinder att inställa sig *skall* snarast anmälas till *Totalförsvarets pliktverk*.

En totalförsvarspliktig *ska* inställa sig till tjänstgöring enligt inkallelsen. Hinder att inställa sig *ska* snarast anmälas till *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

10 §

Ärenden om uppskov prövas av *Totalförsvarets pliktverk*.

Ärenden om uppskov prövas av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

15 §⁵

Ärenden om avbrott *skall* prövas av *Totalförsvarets pliktverk* eller efter *verkets* bestämmande av en annan statlig myndighet, en kommun eller ett landsting. Ärenden som avses i 14 § *skall* dock alltid prövas av *Totalförsvarets pliktverk*.

Ärenden om avbrott *ska* prövas av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* eller efter *myndighetens* bestämmande av en annan statlig myndighet, en kommun eller ett landsting. Ärenden som avses i 14 § *ska* dock alltid prövas av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

17 §

Om en grundutbildning avbryts sedan 40 tjänstgöringsdagar har fullgjorts, får den som fullgjort tjänstgöringen tillgodoräkna sig tiden före avbrottet, utom tjänstgöringsdagar under vilka han eller hon har varit frånvarande från tjänsten. Om det enda skälet till avbrottet är frånvaro på grund av sjukdom eller skada, behöver grundutbildningen inte fullföljas. Om den som fullgjort tjänstgöringen begär det, *skall* han eller hon dock på nytt inkallas till grundutbildning. I sådant fall *skall Totalförsvarets pliktverk* bestämma i vilken utsträckning utbildningstiden före avbrottet *skall* tillgodoräknas.

Om en grundutbildning avbryts sedan 40 tjänstgöringsdagar har fullgjorts, får den som fullgjort tjänstgöringen tillgodoräkna sig tiden före avbrottet, utom tjänstgöringsdagar under vilka han eller hon har varit frånvarande från tjänsten. Om det enda skälet till avbrottet är frånvaro på grund av sjukdom eller skada, behöver grundutbildningen inte fullföljas. Om den som fullgjort tjänstgöringen begär det, *ska* han eller hon dock på nytt inkallas till grundutbildning. I sådant fall *ska Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* bestämma i vilken utsträckning utbildningstiden före avbrottet *ska* tillgodoräknas.

Avbryts utbildningen i annat fall än som avses i första stycket, får ingen tjänstgöringstid tillgodoräknas.

7 kap.

1 §

En totalförsvarspliktig är skyldig att

1. se till att han eller hon inom rimlig tid kan nås av postförsändelser från *Totalförsvarets pliktverk*,

2. efter uppmaning bekräfta mottagandet av kallelser till utredning, inkallelser till tjänstgöring och beslut om krigsplacering och ta del av innehållet i sådana handlingar, samt

3. ta emot, väl förvara och efter uppmaning återlämna handlingar och utrustning som rör tjänstgöring inom totalförsvaret.

1. se till att han eller hon inom rimlig tid kan nås av postförsändelser från *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*,

⁵ Senaste lydelse 1999:950.

10 kap.**6 §**

Om en totalförsvarspiktig har kallats till mönstring eller personlig inställelse vid annan utredning enligt 2 kap., inkallats till värnplikt eller civilplikt eller ålagts att fullgöra allmän tjänsteplikt men utan giltigt skäl uteblir, får *Totalförsvarets pliktverk* eller den myndighet som *verket* bestämmer besluta att han eller hon på egen bekostnad *skall* hämtas genom polismyndighetens försorg.

En totalförsvarspiktig *skall* anses ha haft giltigt skäl att utebli, om det är sannolikt att han eller hon har hindrats att inställa sig på grund av avbrott i den allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet som han eller hon inte bort förutse eller av en omständighet i övrigt som den beslutande myndigheten finner utgör giltig ursäkt.

Totalförsvarets pliktverk får vid vite förelägga

1. en totalförsvarspiktig att till *Totalförsvarets pliktverk* eller den myndighet som regeringen eller *verket* bestämmer skriftligen lämna uppgifter som avses i 2 kap. 1 §, och

2. en arbetsgivare, uppdragsgivare, arbetstagare och uppdragstagare att till en myndighet som avses i 6 kap. 3 § lämna upplysningar som avses i 6 kap. 5 §.

Totalförsvarets pliktverk får i särskilda fall besluta att en totalförsvarspiktig tills vidare inte *skall* kallas till mönstring eller inkallas till värnplikt eller civilplikt, om han eller hon

1. vägrar eller underlåter att fullgöra vad som åligger honom eller henne eller avviker eller uteblir från tjänstgöringsstället och det kan antas att

Om en totalförsvarspiktig har kallats till mönstring eller personlig inställelse vid annan utredning enligt 2 kap., inkallats till värnplikt eller civilplikt eller ålagts att fullgöra allmän tjänsteplikt men utan giltigt skäl uteblir, får *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* eller den myndighet som *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* bestämmer besluta att han eller hon på egen bekostnad *ska* hämtas genom polismyndighetens försorg.

En totalförsvarspiktig *ska* anses ha haft giltigt skäl att utebli, om det är sannolikt att han eller hon har hindrats att inställa sig på grund av avbrott i den allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet som han eller hon inte bort förutse eller av en omständighet i övrigt som den beslutande myndigheten finner utgör giltig ursäkt.

7 §

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet får vid vite förelägga

1. en totalförsvarspiktig att till *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* eller annan myndighet som regeringen eller *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* bestämmer skriftligen lämna uppgifter som avses i 2 kap. 1 §, och

8 §

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet får i särskilda fall besluta att en totalförsvarspiktig tills vidare inte *ska* kallas till mönstring eller inkallas till värnplikt eller civilplikt, om han eller hon

1. vägrar eller underlåter att fullgöra vad som åligger honom eller henne eller avviker eller uteblir från tjänstgöringsstället och det kan antas att

han eller hon inte kommer att fullgöra den värnplikt eller civilplikt som inskrivningen avser, eller

2. med hänvisning till sin anslutning till visst religiöst samfund förklarar att han eller hon inte kommer att fullgöra vare sig värnplikt eller civilplikt.

---

10. Äldre bestämmelser om tjänstgöringen gäller för dem som vid lagens ikraftträdande har påbörjat utbildning enligt värnpliktslagen (1941:967), lagen (1966:413) om vapenfri tjänst, civilförsvarslagen (1960:74), lagen (1981:292) om hälso- och sjukvårdspersonal samt veterinärpersonal m. m. samt lagen (1984:272) om skyldighet för civilförsvarspliktiga att tjänstgöra utanför civilförsvaret. *Totalförsvarets pliktverk* får dock avkorta tjänstgöringstiden för den som påbörjat tjänstgöringen före den 1 juli 1995, om den tjänstgöringsskyldige medger det.

15. Om det i en lag eller annan författning förekommer hänvisning till Värnpliktsverket eller Vapenfristyrelsen, *skall* hänvisningen i stället avse *Totalförsvarets pliktverk*.

---

10. Äldre bestämmelser om tjänstgöringen gäller för dem som vid lagens ikraftträdande har påbörjat utbildning enligt värnpliktslagen (1941:967), lagen (1966:413) om vapenfri tjänst, civilförsvarslagen (1960:74), lagen (1981:292) om hälso- och sjukvårdspersonal samt veterinärpersonal m. m. samt lagen (1984:272) om skyldighet för civilförsvarspliktiga att tjänstgöra utanför civilförsvaret. *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* får dock avkorta tjänstgöringstiden för den som påbörjat tjänstgöringen före den 1 juli 1995, om den tjänstgöringsskyldige medger det.

15. Om det i en lag eller annan författning förekommer hänvisning till Värnpliktsverket eller Vapenfristyrelsen, *ska* hänvisningen i stället avse *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

3 Förslag till lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag ska tillämpas på anställda i Försvarsmakten vid tjänstgöring i en internationell militär insats. Lagen ska dock inte tillämpas på den som är lokalt anställd av Försvarsmakten i insatsområdet.

Med internationell militär insats enligt denna lag avses verksamhet som Försvarsmakten bedriver i ett insatsområde utomlands i syfte att

1. avvärja risk för en väpnad konflikt,
2. hejda en pågående väpnad konflikt,
3. övervaka överenskommelser om fred och vapenstillestånd, eller
4. skapa förutsättningar för varaktig fred och säkerhet genom humanitärt arbete i samband med en väpnad konflikt.

Anställning

2 § Den som ska tjänstgöra i en internationell militär insats och inte har en anställning i Försvarsmakten får anställas särskilt för tjänstgöring i en sådan insats.

3 § En anställning enligt 2 § ska vara tidsbegränsad och avse tiden för både utbildning och tjänstgöring. Anställningen får dock tidsbegränsas till att avse endast utbildningstiden eller tjänstgöringstiden.

Anställningen får sägas upp före anställningstidens utgång med en uppsägningstid av tre månader för både arbetsgivare och arbetstagare. Arbetsgivaren får dock bevilja den anställde kortare uppsägningstid. Om den anställde genomgått utbildning för tjänstgöring utan att få godkända vitsord får arbetsgivaren säga upp anställningen med en uppsägningstid av en månad.

För den som anställs enligt 2 § ska 15–17 §§ lagen (1982:80) om anställningsskydd inte tillämpas.

4 § För den som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats ska arbetstidslagen (1982:673) och 12 § semesterlagen (1977:480) inte tillämpas.

Arbetsmiljö

5 § I fråga om Försvarsmaktens arbetsmiljöansvar i en internationell militär insats ska följande bestämmelser i arbetsmiljölagen (1977:1160) tillämpas i insatsområdet, om inte tjänstgöringsförhållandena hindrar detta:

- 2 kap. 1–8 §§,
- 3 kap. 1–4 §§, 7 g § första och andra styckena samt 12 §,

– 6 kap. 1–6 §§, 6 a § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 8 och 9 §§.

Särskilt uppföljningsansvar

6 § Försvarsmakten ska utreda om personal som tjänstgjort i en internationell militär insats har fått fysiska eller psykiska besvär till följd av tjänstgöringen i insatsområdet.

Utredningen enligt första stycket ska ha den form och den omfattning som motiveras av förhållandena under tjänstgöringen i insatsområdet. Utredningen ska innefatta personlig kontakt, om detta inte kan anses uppenbart obehövligt eller inte kan genomföras.

Försvarsmaktens ansvar enligt första och andra styckena kvarstår under fem år efter det att tjänstgöringen i insatsområdet avslutats.

7 § Försvarsmakten ska vid utredning enligt 6 § bistå den enskilde med information och vägledning. Detta gäller även efter den tid som anges i 6 § tredje stycket.

Stödåtgärder

8 § Om någon drabbas av fysiska eller psykiska besvär under tjänstgöring i insatsområdet eller vid resa till eller från sådan tjänstgöring ska Försvarsmakten i samråd med den skadade utreda behovet av och vid behov lämna stöd till den enskilde för att bidra till att stärka dennes möjlighet att

1. återfå full arbetsförmåga, eller
2. försörja sig genom förvärvsarbete.

Försvarsmakten ska ge den enskilde lämplig arbetsträning inom ramen för Försvarsmaktens verksamhet, om det är möjligt.

Om besvärerna kan antas leda till bestående funktionshinder eller annars är av allvarlig art, ska Försvarsmakten stödja och bistå den enskilde så att hans eller hennes möjlighet att leva ett aktivt och självständigt liv stärks.

9 § I de fall där besvär som avses i 8 § första stycket föranleder behov av tillgång till lämplig yrkesutbildning eller fortbildning för den enskilde i syfte att stärka dennes förvärvsförmåga, ska Försvarsmakten ge ekonomiskt stöd till sådan utbildning eller utbildning som förlängs till följd av besvärerna.

Försvarsmakten ska också ge ekonomiskt stöd till andra åtgärder som främjar den enskildes återgång till arbetslivet samt till anskaffande av hjälpmedel som han eller hon behöver.

10 § Stöd enligt 8 § första stycket och 9 § ska ges endast om det inte ska tillhandahållas av någon annan till följd av andra bestämmelser och i den utsträckning som det framstår som skäligt med hänsyn till besvärerna samt omständigheterna i övrigt.

11 § Vid fullgörandet av de uppgifter som avses i 8 och 9 §§ ska Försvarsmakten samarbeta med andra berörda myndigheter och organisationer.

12 § Försvarsmaktens ansvar enligt 8 och 9 §§ innebär ingen inskränkning i det ansvar som den skadades arbetsgivare har enligt 3 kap. 2 a § och 3 § andra stycket arbetsmiljölagen (1977:1160) samt 30 kap. socialförsäkringsbalken.

Om en annan arbetsgivare har vidtagit stödåtgärder ska Försvarsmaktens stödåtgärder enligt 8 och 9 §§ samordnas med dessa.

Arbetsskada

13 § För tjänstgöringen i en internationell militär insats gäller bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i socialförsäkringsbalken från det att den första färden till insatsområdet påbörjas till det att den sista färden från insatsområdet avslutas. En skada som inträffar under denna tid ska anses som arbetsskada, om övervägande skäl talar för det.

Skador som inträffar under semester eller motsvarande ledighet utanför insatsområdet ska omfattas av arbetsskadeförsäkringen endast om det finns särskilda skäl för det.

Vid prövning av om den som tjänstgör i en internationell militär insats drabbats av en arbetsskada ska bestämmelserna i 43 kap. 4–6 §§ socialförsäkringsbalken tillämpas för den tid som avses i första och andra styckena, om det är förmånligare för den enskilde än en tillämpning av 39 kap. 3 och 5–7 §§ socialförsäkringsbalken.

14 § Vid tillämpning enligt 13 § av bestämmelserna om arbetsskada i socialförsäkringsbalken utgör livränteunderlaget minst 7 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ nämnda balk.

15 § Trots 42 kap. 12 § socialförsäkringsbalken ska Försäkringskassan på begäran av den enskilde pröva om han eller hon har fått en arbetsskada i ett sådant fall som avses i denna lag.

Stöd till anhöriga

16 § Försvarsmakten ska tillhandahålla stöd i form av information till anhöriga till anställda som tjänstgör i en internationell militär insats. Försvarsmakten ska vidare ha en sammanhållen planering för sitt arbete med anhöriga i sin helhet.

17 § Om den som tjänstgör i en internationell militär insats skadas så att han eller hon behöver sjukhusvård eller förolyckas, ska Försvarsmakten efter ansökan av den anhörige ersätta denne för skäligt antal resor till den skadade eller förolyckade samt uppehälle och tidsspillan vid sådan resa på samma grunder som gäller i fråga om ersättning av allmänna medel till vittnen.

I fall som avses i första stycket ska Försvarsmakten efter ansökan ge skäligt bidrag till kostnader för psykosocialt stöd till anhöriga som är i behov av det om det framstår som skäligt med hänsyn till omständigheterna i övrigt. Försvarsmakten får även i övrigt ge sådant bidrag om det finns särskilda skäl för det.

Om en anhörigs medverkan är av särskild betydelse för den skadades rehabilitering, ska Försvarsmakten efter ansökan ge den anhörige skälig ersättning för kostnader som sådan medverkan medför.

Överklagande

18 § Försvarsmaktens beslut enligt 8, 9 och 17 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Försäkringskassans beslut som innebär tillämpning av 13, 14 eller 15 § får ändras, omprövas och överklagas i den ordning som föreskrivs i 113 kap. socialförsäkringsbalken.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011. Genom lagen upphävs lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten.

2. Den gamla lagen gäller dock fortfarande i tillämpliga delar för den som tjänstgör i Polisens utlandsstyrka.

3. Den nya lagen tillämpas även i fråga om tidigare anställda i utlandsstyrkan som skadats efter utgången av 1992. Ersättning enligt 17 § andra stycket för kostnader som uppkommit av annan anledning än i samband med att en närstående förolyckats eller skadats så svårt att sjukhusvård krävs, betalas dock endast för kostnader som har uppkommit efter ikraftträdandet.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands

Härigenom föreskrivs att lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Regeringen får på begäran av Förenta nationerna eller enligt beslut som fattats av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa ställa en väpnad styrka till förfogande för fredsbevarande verksamhet utomlands. Högst trettusen personer *ur Försvarsmaktens utlandsstyrka* får samtidigt tjänstgöra *utomlands i väpnad tjänst*.

Föreslagen lydelse

Regeringen får på begäran av Förenta nationerna eller enligt beslut som fattats av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa ställa en väpnad styrka till förfogande för fredsbevarande verksamhet utomlands. Högst trettusen personer *anställda i Försvarsmakten* får samtidigt tjänstgöra *i väpnad tjänst utomlands i internationella militära insatser*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

5 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 och 5 §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

För brott som begåtts utom riket döms även i annat fall än som avses i 2 § efter svensk lag och vid svensk domstol,

1. om brottet förövats på svenskt fartyg eller luftfartyg, eller om det begåtts i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på sådant fartyg,

2. om brottet begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig eller om det begåtts av någon annan på ett sådant område och avdelningen befann sig där för annat ändamål än övning,

3. om brottet begåtts vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i *utlandsstyrkan inom Försvarsmakten* eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

3. om brottet begåtts vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i *Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats* eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

3 a. om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför gränsöverskridande arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

4. om brottet förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning,

5. om brottet begåtts inom område som ej tillhör någon stat och förövats mot svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot utlänning med hemvist i Sverige,

6. om brottet är kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage, penningförfalskning, försök till sådana brott, folkrättsbrott, olovlig befattningsmed kemiska vapen, olovlig befattningsmed minor, osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök till sådant brott samt brott som avses i 5 § samma lag, eller

7. om det lindrigaste straff som i svensk lag är stadgat för brottet är fängelse i fyra år eller däröver.

5 §²

Åtal för brott, som inom riket begåtts å utländskt fartyg eller luftfartyg av utlänning som var befälhavare eller tillhörde besättningen å fartyget eller eljest medföljde detsamma mot sådan utlänning eller mot utländskt

¹ Senaste lydelse 2003:149.

² Senaste lydelse 2000:646.

intresse, må ej väckas utan att förordnande därom meddelas av regeringen eller den regeringen bemyndigat därtill.

Åtal för brott, som förövats utom riket, får väckas endast efter förordnande enligt första stycket. Åtal får dock väckas utan ett sådant förordnande, om brottet är osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol eller om brottet begåtts

1. å svenskt fartyg eller luftfartyg eller i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen å sådant fartyg,

2. av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig,

3. vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i *utlandsstyrkan inom Försvarsmakten* eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

3. vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i *Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats* eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

4. i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen som utför gränsöverskridande arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

5. i Danmark, Finland, Island eller Norge eller på fartyg eller luftfartyg i reguljär trafik mellan orter belägna i Sverige eller någon av nämnda stater, eller

6. av svensk, dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare mot svenskt intresse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

6 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § arbetsmiljölagen (1977:1160)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §²

För deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 7 § lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program.

För deltagare i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som har anvisats av socialnämnd är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 4 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453).

För dem som Migrationsverket ger sysselsättning enligt 4 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 5 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Att denna lag i vissa fall, utöver vad som framgår av 2 § första stycket andra meningen, gäller även utomlands framgår av 1 a och 2 §§ lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten.

Att denna lag i vissa fall, utöver vad som framgår av 2 § första stycket andra meningen, gäller även utomlands framgår av 5 § lagen (2010:000) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Lagen omtryckt 1991:677.

² Senaste lydelse 2008:295.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 och 5 d §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §²

Försäkringskassan ska besluta om en försäkrads tillhörighet till sjukpenningförsäkringen och fastställa sjukpenninggrundande inkomst. För en försäkrad som inte är bosatt i Sverige gäller detta så snart anmälan om hans inkomstförhållanden gjorts hos Försäkringskassan. Av beslutet ska framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärsarbete. Sjukpenningförsäkringen ska omprövas

a) när Försäkringskassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn har beviljats den försäkrade eller sådan ersättning eller pension som redan utges har ändrats med hänsyn till ändring i den försäkrades arbetsförmåga eller, vid särskild efterlevandepension, förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete,

d) när tjänstepension har beviljats den försäkrade,

e) när ett beslut om vilandeförklaring av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 16 kap. 16 § har upphört, samt

f) när livränta har beviljats den försäkrade enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller redan utgående livränta har ändrats.

Ändring som avses i första stycket ska gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkommit. Den sjukpenninggrundande inkomst som ändrats enligt första stycket a får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som inträffar i anslutning till att Försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen.

Under tid som anges under 1–6 får, om inte första stycket b, d eller f är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om Försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

Under tid som anges under 1–7 får, om inte första stycket b, d eller f är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om Försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2008:861.

1. bedriver studier enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,
2. erhåller periodiskt ekonomiskt stöd, utgivet enligt särskilda avtal mellan arbetsmarknadens parter, enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,
3. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,
4. är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför,
5. helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte har fyllt ett år. Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård,
6. fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.
6. fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
7. genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 2 eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning ska Försäkringskassan, vid sjukdom under den aktuella tiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, ska årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågavarande förvärvsarbete under den aktuella tiden.

För en försäkrad som får sådan behandling eller rehabilitering som avses i 7 b § eller 22 kap. 7 § och som under denna tid får livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning ska Försäkringskassan, vid sjukdom under den tid då livränta betalas ut, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 ska dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån för studier som avses i tredje stycket 1, sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första-tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 eller 7 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Omprovning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket a ska ej omfatta ändring av den försäkrades inkomstförhållanden på grund av sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §.

Omprovning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket ska göras senast när den försäkrade gör anspråk på ersättning som betalas ut per dag.

5 d §³

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6 eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–7 eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.

Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 2 a § första stycket, ska också räknas om för en försäkrad som inte har upphört med förvärvsarbetet. Omräkning ska göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit räknat från ersättningsperiodens början. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen.

Omräkningen ska göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknad från det senast fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten ska inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan

³ Senaste lydelse 2009:1454.

aldrig fastställas till ett belopp som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd

Härigenom föreskrivs att 1 och 12–13 a §§ lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller ersättning av staten vid personskada och tillämpas på

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt eller inställer sig till mönstring, eller annan uttagning enligt den lagen eller till *antagningsprövning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning*,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor eller i räddningstjänst enligt 11 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (1957:297),

3. den som är intagen för vård i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken, och

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket 2 lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Regeringen får föreskriva att lagen *skall* tillämpas även på den som i annat fall än som avses i första stycket frivilligt deltar i verksamhet inom totalförsvaret eller i verksamhet för att avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön.

Regeringen får föreskriva att lagen *ska* tillämpas även på den som i annat fall än som avses i första stycket frivilligt deltar i verksamhet inom totalförsvaret eller i verksamhet för att avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön.

¹ Senaste lydelse 2006:895.

12 §²

För den som avses i 1 § första stycket 1 och som har skadats under *grundutbildning eller repetitionsutbildning* skall sjukpenningunderlag inte beräknas till lägre belopp än vad som motsvarar fyra gånger prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring för tid före 21 års ålder, fyra och en halv gånger prisbasbeloppet för tid mellan 21 och 25 års ålder och fem gånger prisbasbeloppet för tid från och med 25 års ålder.

För den som avses i 1 § första stycket 1 och som har skadats under *grundutbildning eller repetitionsutbildning* utgör livränteunderlaget minst sju prisbasbelopp.

För den som avses i 1 § första stycket 3 och som när skadan inträffade hade varit intagen längre tid än sex månader skall sjukpenningunderlag och livränteunderlag inte beräknas till lägre belopp än som anges i 4 kap. 10 § andra stycket lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Detta gäller även för den som avses i 1 § andra stycket om regeringen föreskriver det.

För den som avses i 1 § första stycket 1 och som har skadats under *militär utbildning inom Försvarsmakten* ska sjukpenningunderlag inte beräknas till lägre belopp än vad som motsvarar fyra gånger prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring för tid före 21 års ålder, fyra och en halv gånger prisbasbeloppet för tid mellan 21 och 25 års ålder och fem gånger prisbasbeloppet för tid från och med 25 års ålder.

För den som avses i 1 § första stycket 1 och som har skadats under *militär utbildning inom Försvarsmakten*, utgör livränteunderlaget minst sju prisbasbelopp.

För den som avses i 1 § första stycket 3 och som när skadan inträffade hade varit intagen längre tid än sex månader ska sjukpenningunderlag och livränteunderlag inte beräknas till lägre belopp än som anges i 4 kap. 10 § andra stycket lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Detta gäller även för den som avses i 1 § andra stycket om regeringen föreskriver det.

13 §³

Den som avses i 1 § första stycket 1 har rätt till särskild sjukpenning, om han under *grundutbildning* som är längre än 60 dagar har ådragit sig sjukdom som efter skyddstidens slut sätter ned hans förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst en fjärdedel. Detta gäller även vid sjukdom som har ådragits under utryckningsmånaden eller månaden efter denna.

Den som avses i 1 § första stycket 1 har rätt till särskild sjukpenning, om han *eller hon* under *militär utbildning inom Försvarsmakten* som är längre än 60 dagar, har ådragit sig sjukdom som efter skyddstidens slut sätter ned hans *eller hennes* förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst en fjärdedel. Detta gäller även vid sjukdom som har ådragits under utryckningsmånaden eller månaden efter denna.

² Senaste lydelse 2002:279.

³ Senaste lydelse 2002:279.

Särskild sjukpenning beräknas på ersättningsunderlag som uppgår till belopp som motsvarar fyra gånger prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring för tid före 21 års ålder, fyra och en halv gånger prisbasbeloppet för tid mellan 21 och 25 års ålder och fem gånger prisbasbeloppet för tid från och med 25 års ålder.

Hel särskild sjukpenning utgör för dag 80 procent av ersättningsunderlaget, delat med 365.

Om den som har rätt till särskild sjukpenning samtidigt har rätt till annan ersättning enligt denna lag, sjukpenning enligt lagen om arbetsskade-försäkring eller sjukpenning enligt 3 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring, utges den särskilda sjukpenningen endast i den mån den är högre. För den period sjukpenning har beräknats med tillämpning av 3 kap. 10–10 b §§ lagen om allmän försäkring utges den särskilda sjukpenningen endast i den mån den är högre för sådan period.

13 a §⁴

Den som avses i 1 § första stycket 1 och som har skadats under *grundutbildning eller repetitionsutbildning*, har efter skyddstidens utgång rätt till ersättning för nödvändiga kostnader för läkarvård, sjukvårdande behandling, sjukhusvård samt läkemedel under högst tre års tid. I kostnader för vård inräknas nödvändiga kostnader för resor.

Den som avses i 1 § första stycket 1 och som har skadats under *militär utbildning inom Försvarsmakten*, har efter skyddstidens utgång rätt till ersättning för nödvändiga kostnader för läkarvård, sjukvårdande behandling, sjukhusvård samt läkemedel under högst tre års tid. I kostnader för vård inräknas nödvändiga kostnader för resor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som före ikraftträdandet inställt sig till antagningsprövning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning.

⁴ Senaste lydelse 2002:279.

9 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 2 §, 26 kap. 16 och 20 §§, 43 kap. 12–14 och 18 §§ och 110 kap. 35 § samt rubrikerna närmast före 26 kap. 16 och 20 §§ och 110 kap. 35 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

2 §

Försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. är

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen, eller till antagningsprövning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, eller i räddningstjänst enligt 11 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (1957:297),

3. den som är intagen för vård i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som har meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken, och

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket 2 lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. är

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryt,

26 kap.

Plikttjänstgöring

SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt.

Plikttjänstgöring samt annan militär utbildning och tjänstgöring

16 §

SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryt.

PliktjänstgöringPliktjänstgöring samt annan
militär utbildning och tjänstgöring

20 §

Det som föreskrivs i 19 § andra stycket tillämpas även vid sjukdom för en försäkrad som fullgör pliktjänstgöring som avses i 16 §. Detta gäller dock endast vid *grundutbildning* som är längre än 60 dagar.

Det som föreskrivs i 19 § andra stycket tillämpas även vid sjukdom för en försäkrad som fullgör pliktjänstgöring *eller militär utbildning inom Försvarmakten* som avses i 16 §. Detta gäller dock endast vid *utbildning* som är längre än 60 dagar.

43 kap.

12 §

För en försäkrad som har skadats under *grundutbildning eller repetitionsutbildning* utgör sjukpenningunderlaget vid tillämpning av 8 § minst

- 4 prisbasbelopp för tid före 21 års ålder,
- 4,5 prisbasbelopp för tid mellan 21 och 25 års ålder, och
- 5 prisbasbelopp för tid från och med 25 års ålder.

För en försäkrad som har skadats under *militär utbildning inom Försvarmakten* utgör sjukpenningunderlaget vid tillämpning av 8 § minst

- 4 prisbasbelopp för tid före 21 års ålder,
- 4,5 prisbasbelopp för tid mellan 21 och 25 års ålder, och
- 5 prisbasbelopp för tid från och med 25 års ålder.

13 §

För en försäkrad som har skadats under *grundutbildning eller repetitionsutbildning* utgör livränteunderlaget vid tillämpning av 8 § minst 7 prisbasbelopp.

För en försäkrad som har skadats under *militär utbildning inom Försvarmakten* utgör livränteunderlaget vid tillämpning av 8 § minst 7 prisbasbelopp.

14 §

En försäkrad har rätt till särskild sjukpenning, om han eller hon under *grundutbildning* som är längre än 60 dagar har drabbats av en sjukdom som efter skyddstidens slut sätter ned hans eller hennes förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst en fjärdedel. Detta gäller även vid sjukdom som har uppkommit under utryckningsmånaden eller månaden efter denna.

En försäkrad har rätt till särskild sjukpenning, om han eller hon under *militär utbildning inom Försvarmakten* som är längre än 60 dagar har drabbats av en sjukdom som efter skyddstidens slut sätter ned hans eller hennes förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst en fjärdedel. Detta gäller även vid sjukdom som har uppkommit under utryckningsmånaden eller månaden efter denna.

En försäkrad som har skadats under *grundutbildning eller repetitionsutbildning* har under högst tre års tid efter skyddstiden rätt till ersättning för nödvändiga kostnader för

1. läkarvård,
2. sjukvårdande behandling,
3. sjukhusvård, och
4. läkemedel.

Som kostnader för vård räknas även nödvändiga utgifter för resor.

En försäkrad som har skadats under *militär utbildning inom Försvarsmakten* har under högst tre års tid efter skyddstiden rätt till ersättning för nödvändiga kostnader för

1. läkarvård,
2. sjukvårdande behandling,
3. sjukhusvård, och
4. läkemedel.

110 kap.

Totalförsvarets pliktverk och andra ansvariga för grundutbildning av totalförsvarspliktiga

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet och andra ansvariga för grundutbildning av totalförsvarspliktiga

Totalförsvarets pliktverk ska lämna Pensionsmyndigheten de uppgifter som behövs för beräkning av pensionsgrundande belopp enligt 60 kap. 17 §.

Den som är ansvarig för grundutbildning av en totalförsvarspliktig enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt ska underrätta *Totalförsvarets pliktverk* om utbetalad dagersättning samt i förekommande fall om att utbildningen har avbrutits.

35 §

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet ska lämna Pensionsmyndigheten de uppgifter som behövs för beräkning av pensionsgrundande belopp enligt 60 kap. 17 §.

Den som är ansvarig för grundutbildning av en totalförsvarspliktig enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt ska underrätta *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* om utbetalad dagersättning samt i förekommande fall om att utbildningen har avbrutits.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken ska införas en ny paragraf, 2 kap. 15 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

15 a §

Bestämmelserna i 1 § i den upphävda lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd i deras lydelse före den 1 juli 2010 tillämpas i fråga om den som inställt sig till antagningsprövning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den som ådrar sig skada som omfattas av lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd har rätt till ersättning av staten enligt denna lag.

Om skadan har ådragits under ledighet eller annan fritid vid vistelse utanför förläggingsplats eller annan plats där verksamheten i fråga bedrivs, och skadan inte har orsakats av olycksfall vid färd till eller från nämnda plats då färden föranleddes av och stod i nära samband med verksamheten, utges ersättning endast till den som fullgör grundutbildning eller repetitionsutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och som har skadats under tjänstgöringen.

Om skadan har ådragits under ledighet eller annan fritid vid vistelse utanför förläggingsplats eller annan plats där verksamheten i fråga bedrivs, och skadan inte har orsakats av olycksfall vid färd till eller från nämnda plats då färden föranleddes av och stod i nära samband med verksamheten, utges ersättning endast till den som fullgör grundutbildning eller repetitionsutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt *samt till den som genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt* och som har skadats under tjänstgöringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2002:280.

12 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller tid då den sökande

1. fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. varit hindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, *eller*

3. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd.

2. varit hindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

3. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, *eller*

4. varit hindrad att arbeta på grund av militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt.

Tid som enligt 13 a § har jämställts med förvärvsarbete ska dock räknas in i ramtiden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2009:666.

13 Förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 15 och 16 §§ diskrimineringslagen (2008:567) samt rubriken närmast före 2 kap. 15 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Värnplikt och civilplikt

Diskriminering är förbjuden vid mönstring, *antagningsprövning* eller annan utredning om personliga förhållanden enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt samt vid inskrivning för och under fullgörande av värnplikt eller civilplikt.

Förbudet gäller dock inte diskriminering som har samband med ålder.

Förbudet hindrar inte heller tillämpning av bestämmelser om

1. mönstrings- och tjänstgöringsskyldighet endast för män, eller att en totalförsvarspliktig inte ska kallas till mönstring eller inkallas till värnplikt eller civilplikt om han eller hon hänvisar till sin anslutning till visst religiöst samfund, eller

2. möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt i lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning.

Om en myndighet eller en organisation som omfattas av förbudet i 15 § får kännedom om att *en totalförsvarspliktig* anser sig i samband med sådan verksamhet som avses i paragrafen ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella

Föreslagen lydelse

2 kap.

Värnplikt och civilplikt samt annan motsvarande militär utbildning inom Försvarsmakten

15 §

Diskriminering är förbjuden

1. vid mönstring eller annan utredning om personliga förhållanden enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt samt vid inskrivning för och under fullgörande av värnplikt eller civilplikt, samt

2. vid antagningsprövning till samt under fullgörande av annan motsvarande militär utbildning inom Försvarsmakten.

Förbudet hindrar inte heller tillämpning av bestämmelser om att en totalförsvarspliktig inte ska kallas till mönstring eller inkallas till värnplikt eller civilplikt om han eller hon hänvisar till sin anslutning till visst religiöst samfund.

16 §

Om en myndighet eller en organisation som omfattas av förbudet i 15 § får kännedom om att *en person som söker till eller deltar i utbildning eller annan verksamhet som anges i bestämmelsen* anser sig i samband därmed ha blivit

trakasserier, är myndigheten eller organisationen skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserierna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden.

utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier, är myndigheten eller organisationen skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserierna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden.

Första stycket gäller dock inte trakasserier som har samband med ålder.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

14 Förslag till lag om upphävande av lagen (1994:1810)
om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller
civilplikt med längre grundutbildning

Härigenom föreskrivs att lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2010.

15 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller för

1. totalförsvarspliktiga under den tid då de är skyldiga att fullgöra värnplikt eller civilplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
2. dem som genomgår utbildning för att få militär anställning i Försvarsmakten,
2. dem som genomgår utbildning för att få militär anställning i Försvarsmakten *eller i övrigt genomgår militär utbildning inom myndigheten,*
3. hemvärnsmän under den tid då de är tjänstgöringsskyldiga,
4. dem som genom krigsfrivilligavtal eller annat avtal åtagit sig att tjänstgöra frivilligt i befattningar i Försvarsmaktens krigsorganisation, under den tid då de är tjänstgöringsskyldiga,
5. dem som tjänstgör utomlands i utlandsstyrkan inom Försvarsmakten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2003:171.

16 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.15

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller för

1. totalförsvarspliktiga under den tid då de är skyldiga att fullgöra värnplikt eller civilplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

2. dem som genomgår utbildning för att få militär anställning i Försvarsmakten eller i övrigt genomgår militär utbildning inom myndigheten,

3. hemvärnsmän under den tid då de är tjänstgöringsskyldiga,

4. dem som genom krigsfrivilligavtal eller annat avtal åtagit sig att tjänstgöra frivilligt i befattningar i Försvarsmaktens krigsorganisation, under den tid då de är tjänstgöringsskyldiga,

5. dem som tjänstgör utomlands i utlandsstyrkan inom Försvarsmakten.

5. dem som är anställda i Försvarsmakten och tjänstgör utomlands i en internationell militär insats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

17 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.

Härigenom föreskrivs att lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 9 kap. lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt *skall* gälla även med avseende på tjänstgöring som någon fullgör

Bestämmelserna i 9 kap. lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt *ska* gälla även med avseende på tjänstgöring som någon fullgör

1. åt det allmänna på grund av (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

skyldighet i annan lag än lagen

2. som reservofficer,

3. vid en krigsorganisation inom totalförsvaret på grund av frivilligt åtagande,

4. i Försvarsmakten för att tillgodose särskilda behov av personal för beredskapsändamål *eller*

4. i Försvarsmakten för att tillgodose särskilda behov av personal för beredskapsändamål,

5. i utlandsstyrkan i Försvarsmakten.

5. i utlandsstyrkan i Försvarsmakten, *eller*

6. i Försvarsmakten under militär utbildning som rekryt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

18 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.

Härigenom föreskrivs att lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.17   *Föreslagen lydelse*

Bestämmelserna i 9 kap. lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt ska gälla även med avseende på tjänstgöring som någon fullgör

1. åt det allmänna på grund av skyldighet i annan lag än lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
2. som reservofficer,
3. vid en krigsorganisation inom totalförsvaret på grund av frivilligt åtagande,
4. i Försvarsmakten för att tillgodose särskilda behov av personal för beredskapsändamål,
5. i *utlandsstyrkan* i Försvarsmakten, eller
5. i Försvarsmakten *i en internationell militär insats*, eller
6. i Försvarsmakten under militär utbildning som rekryt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

19 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 20 §, 11 kap. 25 § och 29 kap. 16 § samt rubriken närmast före 29 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

20 §

Ersättningar vid dödsfall eller invaliditet genom statens riskgarantier för totalförvarspliktiga samt de som tjänstgör i Polisens utlandsstyrka och utlandsstyrkan inom Försvarsmakten är skattefria.

Ersättningar vid dödsfall eller invaliditet genom statens riskgarantier för totalförvarspliktiga, *de som genomgår eller har genomgått militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryter* samt de som tjänstgör i Polisens utlandsstyrka och utlandsstyrkan inom Försvarsmakten är skattefria.

11 kap.

25 §

Totalförvarspliktigas dag ersättningar och tillägg till sådana ersättningar, naturaförmåner, fälttraktamenten, befattningspenningar, utbildningspremier, utryckningsbidrag samt avgångsvederlag ska inte tas upp.

Dagersättningar och tillägg till sådana ersättningar, *månadsersättningar*, naturaförmåner, fälttraktamenten, befattningspenningar, utbildningspremier, utryckningsbidrag samt avgångsvederlag *till totalförvarspliktiga eller till de som genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryter* ska inte tas upp.

Familjebidrag till totalförvarspliktiga ska tas upp bara om bidraget betalas ut i form av näringsbidrag. Familjebidrag anses tillfalla den totalförvarspliktige, även om bidraget betalas ut till någon annan. Familjebidrag i form av näringsbidrag ska tas upp i inkomstslaget tjänst, om näringen bedrivs av en juridisk person eller av ett svenskt handelsbolag som den värnpliktige inte är delägare i, och i annat fall i inkomstslaget näringsverksamhet.

Familjebidrag till totalförvarspliktiga *eller till rekryter som avses i första stycket* ska tas upp bara om bidraget betalas ut i form av näringsbidrag. Familjebidrag anses tillfalla den totalförvarspliktige, även om bidraget betalas ut till någon annan. Familjebidrag i form av näringsbidrag ska tas upp i inkomstslaget tjänst, om näringen bedrivs av en juridisk person eller av ett svenskt handelsbolag som den värnpliktige inte är delägare i, och i annat fall i inkomstslaget näringsverksamhet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Första och andra styckena tillämpas också för annan personal vid det svenska totalförsvaret som avlönas enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga.

29 kap.

Familjebidrag till totalförsvarspliktiga

Familjebidrag till totalförsvarspliktiga och rekryter

Särskilda bestämmelser om familjebidrag *till totalförsvarspliktiga i form av näringsbidrag* finns i 11 kap. 25 §.

16 §

Särskilda bestämmelser om familjebidrag *i form av näringsbidrag till totalförsvarspliktiga och till rekryter som genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten* finns i 11 kap. 25 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010 och tillämpas första gången vid 2011 års taxering.

20 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen
(1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 20 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.19

Föreslagen lydelse

8 kap.

20 §

Ersättningar vid dödsfall eller invaliditet genom statens riskgarantier för totalförsvarspliktiga, de som genomgår eller har genomgått militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryter samt de som tjänstgör i Polisens utlandsstyrka och *utlandsstyrkan inom Försvarsmakten* är skattefria.

Ersättningar vid dödsfall eller invaliditet genom statens riskgarantier för totalförsvarspliktiga, de som genomgår eller har genomgått militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryter samt de som tjänstgör i Polisens utlandsstyrka och *i Försvarsmakten i en internationell militär insats* är skattefria.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

21 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 31 § lagen (1994:260) om offentlig anställning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

En arbetstagare vid polisväsendet, utrikesförvaltningen, Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, *Totalförsvarets pliktverk*, Försvvarshögskolan eller Försvarets radioanstalt får med omedelbar verkan skiljas från sina arbetsuppgifter, om det är nödvändigt med hänsyn till landets bästa.

31 §¹

En arbetstagare vid polisväsendet, utrikesförvaltningen, Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*, Försvvarshögskolan eller Försvarets radioanstalt får med omedelbar verkan skiljas från sina arbetsuppgifter, om det är nödvändigt med hänsyn till landets bästa.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 1997:178.

22 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga

Härigenom föreskrivs att 1, 3, 5, 7–9, 12, 13 och 17 §§ lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga i den verksamhet *Totalförsvarets pliktverk* bedriver för att

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga i den verksamhet *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* bedriver för att

1. ta fram underlag för beslut om inskrivning, krigsplacering eller annat ianspråktagande av personal till totalförsvaret,
2. redovisa personal med uppgifter inom totalförsvaret,
3. säkerställa att den registrerade fortlöpande får ändamålsenlig utbildning och lämplig placering inom totalförsvaret,
4. se till att den registrerade fullgör sina skyldigheter såvitt avser totalförsvarsplikten,
5. tillgodose den registrerades rättigheter och trygghet i hans eller hennes egenskap av totalförsvarspliktig, och
6. planera, följa upp och utvärdera den verksamhet som anges i 1–5.

I de fall det anges särskilt gäller lagen även i verksamhet som bedrivs av någon annan än *Totalförsvarets pliktverk*.

I de fall det anges särskilt gäller lagen även i verksamhet som bedrivs av någon annan än *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

Lagen gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifter ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

3 §

Med utredning avses i denna lag mönstring och annan utredning om den totalförsvarspliktiges förhållanden som kan utföras enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt samt särskild antagningsprövning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning.

Med automatiserat register över totalförsvarspliktiga avses register med personuppgifter om totalförsvarspliktiga som förs av *Totalförsvarets pliktverk* med hjälp av automatiserad behandling för de ändamål som anges i 1 § första stycket.

Med automatiserat register över totalförsvarspliktiga avses register med personuppgifter om totalförsvarspliktiga som förs av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* med hjälp av automatiserad behandling för de ändamål som anges i 1 § första stycket.

5 §

Personuppgifter som samlats in av *Totalförsvarets pliktverk* skall anses insamlade för de ändamål som anges i 1 § första stycket om inte *Totalförsvarets pliktverk* vid insamlingen uttryckligen angett att den sker för andra ändamål. Motsvarande *skall* gälla vid *verkets* behandling av uppgifter som annan myndighet samlat in.

Personuppgifter som samlats in av *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* ska anses insamlade för de ändamål som anges i 1 § första stycket om inte *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* vid insamlingen uttryckligen angett att den sker för andra ändamål. Motsvarande *ska* gälla vid *Totalförsvarets rekryteringsmyndighets* behandling av uppgifter som annan myndighet samlat in.

7 §

Totalförsvarets pliktverk är personuppgiftsansvarigt för den behandling av personuppgifter om totalförvarspliktiga som *verket* utför.

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet är personuppgiftsansvarigt för den behandling av personuppgifter om totalförvarspliktiga som *myndigheten* utför.

8 §

I automatiserat register över totalförvarspliktiga får personuppgifter föras in endast om den som

1. är eller har varit aktuell för utredning enligt 3 § första stycket,
2. genom avtal, beslut om krigsplacering eller på annat sätt är tagen i anspråk för totalförsvaret,
3. *skall* utföra särskild uppgift vid höjd beredskap eller på grund av viss kompetens är viktig för totalförsvaret,
4. av en redan registrerad uppgetts som närstående, eller
5. nämns bland de uppgifter som avses i 9 § första stycket 13.

Uppgifter om en person som avses i första stycket 4 får registreras endast vid höjd beredskap.

Utan hinder av vad som sägs i första stycket får personuppgifter registreras om den som fattat beslut eller handlagt ärende som rör den registrerade hos *Totalförsvarets pliktverk* eller hos någon annan som utfört en utredning som avses i 3 § första stycket. Detsamma gäller personuppgifter om den som gjort journalanteckning i samband med sådan utredning eller i samband med den registrerades tjänstgöring inom totalförsvaret.

3. *ska* utföra särskild uppgift vid höjd beredskap eller på grund av viss kompetens är viktig för totalförsvaret,

Utan hinder av vad som sägs i första stycket får personuppgifter registreras om den som fattat beslut eller handlagt ärende som rör den registrerade hos *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* eller hos någon annan som utfört en utredning som avses i 3 § första stycket. Detsamma gäller personuppgifter om den som gjort journalanteckning i samband med sådan utredning eller i samband med den registrerades tjänstgöring inom totalförsvaret.

9 §¹

I automatiserat register över totalförsvarspflichtiga får endast följande personuppgifter föras in:

1. personnummer eller samordningsnummer, namn, adress, telefonnummer och folkbokföringsort,
  2. hinder för genomförande av utredning som avses i 3 § första stycket, för utbildning eller för krigsplacering eller annat ianspråktagande av den registrerade för totalförsvarets räkning,
  3. boende- och familjeförhållanden samt försörjning, om uppgiften behövs för att *Totalförsvarets pliktverk skall* kunna fullgöra sina åligganden i fråga om förmåner till totalförsvarspflichtiga,
  3. boende- och familjeförhållanden samt försörjning, om uppgiften behövs för att *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet ska* kunna fullgöra sina åligganden i fråga om förmåner till totalförsvarspflichtiga,
  4. utbildning, anställning, kunskaper, färdigheter, anlag och intressen som har betydelse för bedömningen av den registrerades användbarhet inom totalförsvaret,
  5. fysisk och psykisk hälsa och förmåga jämte de uppgifter som ligger till grund för bedömningen härav,
  6. om den registrerade är svensk medborgare eller inte,
  7. utgången i mål om ansvar för brott mot totalförsvarspflichten,
  8. att den registrerade har dömts till påföljd för brott som framgår av uppgift ur belastningsregistret som *Totalförsvarets pliktverk* fått del av,
  8. att den registrerade har dömts till påföljd för brott som framgår av uppgift ur belastningsregistret som *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* fått del av,
  9. att den registrerade genomgått säkerhetsprövning enligt säkerhets-skyddslagen (1996:627), vilken säkerhetsklass prövningen avsett och resultatet av denna,
  10. vad som bestämts vid inskrivningen enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspflicht eller lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning,
  11. krigsplacering, annat ianspråktagande av den registrerade för totalförsvaret eller särskild uppgift som han eller hon *skall* utföra vid höjd beredskap,
  11. krigsplacering, annat ianspråktagande av den registrerade för totalförsvaret eller särskild uppgift som han eller hon *ska* utföra vid höjd beredskap,
  12. tjänstgöring inom totalförsvaret samt betyg, vitsord, förordnanden och utmärkelser som är att hänföra till denna, samt
  13. personliga förhållanden i övrigt som åberopas av den registrerade, om de rör hans eller hennes tjänstgöring inom totalförsvaret.
- Andra känsliga personuppgifter än sådana uppgifter som rör hälsa eller religiös övertygelse får inte föras in i ett automatiserat register över totalförsvarspflichtiga. Uppgifter om religiös övertygelse får endast registreras om den registrerade har lämnat sitt uttryckliga samtycke till att uppgifterna behandlas i registret och de rör hans eller hennes tjänstgöring inom totalförsvaret.

¹ Senaste lydelse 1999:1061.

12 §

Totalförsvarets pliktverk har direktåtkomst till automatiserat register över totalförsvarspliktiga. Regeringen får meddela föreskrifter om att annan får ha direktåtkomst till registret.

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet har direktåtkomst till automatiserat register över totalförsvarspliktiga. Regeringen får meddela föreskrifter om att annan får ha direktåtkomst till registret.

13 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att annan än *Totalförsvarets pliktverk* får föra in personuppgifter i automatiserat register över totalförsvarspliktiga och rätta dessa.

Regeringen får meddela föreskrifter om att annan än *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* får föra in personuppgifter i automatiserat register över totalförsvarspliktiga och rätta dessa.

17 §

Tillsynsmyndigheten enligt personuppgiftslagen (1998:204) får inte förbjuda *Totalförsvarets pliktverk* att behandla personuppgifter om totalförsvarspliktiga.

Tillsynsmyndigheten enligt personuppgiftslagen (1998:204) får inte förbjuda *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* att behandla personuppgifter om totalförsvarspliktiga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

23 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 1 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §

Enligt Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och tilläggsprotokollen till konventionerna *skall* uppgifter om identitet, vistelseort, hälsotillstånd och liknande förhållanden som avser krigsfångar och andra skyddade personer som är i Sveriges våld lämnas till en officiell nationell upplysningsbyrå. Varje kommun och landsting som har sådana uppgifter *skall*, under tid när den nationella upplysningsbyrån är upprättad, lämna dessa uppgifter i fråga om krigsfångar till *Totalförsvarets pliktverk* och i fråga om andra skyddade personer till Migrationsverket. *Totalförsvarets pliktverk* och Migrationsverket *skall* vidarebefordra uppgifterna till den nationella upplysningsbyrån.

Varje kommun och landsting *skall* också till *Totalförsvarets pliktverk* respektive Migrationsverket lämna uppsamlade värdeföremål och handlingar, som kvarlämnats av skyddade personer eller som efterlämnats av avlidna skyddade personer, om värdeföremålen eller handlingarna är av vikt för de närmast anhöriga. Uppgift *skall* även lämnas om var avlidna skyddade personers gravar är belägna. *Totalförsvarets pliktverk* och Migrationsverket *skall* lämna vidare

Enligt Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och tilläggsprotokollen till konventionerna *ska* uppgifter om identitet, vistelseort, hälsotillstånd och liknande förhållanden som avser krigsfångar och andra skyddade personer som är i Sveriges våld lämnas till en officiell nationell upplysningsbyrå. Varje kommun och landsting som har sådana uppgifter *ska*, under tid när den nationella upplysningsbyrån är upprättad, lämna dessa uppgifter i fråga om krigsfångar till *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* och i fråga om andra skyddade personer till Migrationsverket. *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* och Migrationsverket *ska* vidarebefordra uppgifterna till den nationella upplysningsbyrån.

Varje kommun och landsting *ska* också till *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* respektive Migrationsverket lämna uppsamlade värdeföremål och handlingar, som kvarlämnats av skyddade personer eller som efterlämnats av avlidna skyddade personer, om värdeföremålen eller handlingarna är av vikt för de närmast anhöriga. Uppgift *ska* även lämnas om var avlidna skyddade personers gravar är belägna. *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* och Migrations-

uppsamlade värdeföremål och handlingar samt vidarebefordra uppgifter om gravars belägenhet till den nationella upplysningsbyrån.

verket *ska* lämna vidare uppsamlade värdeföremål och handlingar samt vidarebefordra uppgifter om gravars belägenhet till den nationella upplysningsbyrån.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

24 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 37 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 kap.

4 §

Utöver vad som följer av 21 kap. 5 § gäller sekretess hos *Totalförsvarets pliktverk* och Migrationsverket i verksamhet som avser mottagande och vidarebefordran av upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer som avses i Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och tilläggsprotokollen till konventionerna (SÖ 1953:14–17 samt 1979:22 och 23), för uppgift om en enskilds vistelseort, hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Utöver vad som följer av 21 kap. 5 § gäller sekretess hos *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* och Migrationsverket i verksamhet som avser mottagande och vidarebefordran av upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer som avses i Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och tilläggsprotokollen till konventionerna (SÖ 1953:14–17 samt 1979:22 och 23), för uppgift om en enskilds vistelseort, hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om
ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 och 5 d §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ i stället för dess lydelse enligt lagen (2010:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt betänkande 2009/10: Utskottets förslag
SfU17*

3 kap.**5 §**

Försäkringskassan ska besluta om en försäkrads tillhörighet till sjukpenningförsäkringen och fastställa sjukpenninggrundande inkomst. För en försäkrad som inte är bosatt i Sverige gäller detta så snart anmälan om hans inkomstförhållanden gjorts hos Försäkringskassan. Av beslutet ska framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Sjukpenningförsäkringen ska omprövas

a) när Försäkringskassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn har beviljats den försäkrade eller sådan ersättning eller pension som redan utges har ändrats med hänsyn till ändring i den försäkrades arbetsförmåga eller, vid särskild efterlevandepension, förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete,

d) när tjänstepension har beviljats den försäkrade,

e) när ett beslut om vilandeförklaring av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 16 kap. 16 § har upphört, samt

f) när livränta har beviljats den försäkrade enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller redan utgående livränta har ändrats.

Ändring som avses i första stycket ska gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkommit. Den sjukpenninggrundande inkomst som ändrats enligt första stycket a får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som inträffar i anslutning till att Försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

Under tid som anges under 1–6 och 8 får, om inte första stycket b, d eller f är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om Försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

Under tid som anges under 1–8 får, om inte första stycket b, d eller f är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om Försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

1. bedriver studier enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

2. erhåller periodiskt ekonomiskt stöd, utgivet enligt särskilda avtal mellan arbetsmarknadens parter, enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

3. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

4. är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför,

5. helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte har fyllt ett år. Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård,

6. fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt,

7. genomför militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt,

8. deltar i aktiviteter enligt en etableringsplan som avses i lagen (2010:000) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 2 eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning eller deltar i aktiviteter enligt en etableringsplan ska Försäkringskassan, vid sjukdom under den aktuella tiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, ska årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågasvarande förvärvsarbete under den aktuella tiden.

För en försäkrad som får sådan behandling eller rehabilitering som avses i 7 b § eller 22 kap. 7 § och som under denna tid får livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning ska Försäkringskassan, vid sjukdom under den tid då livränta betalas ut, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 ska dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån för studier som avses i tredje stycket 1, sjuk-

penningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 eller 7 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Omprövning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket a ska ej omfattas av ändring av den försäkrades inkomstförhållanden på grund av sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §.

Omprövning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket ska göras senast när den försäkrade gör anspråk på ersättning som betalas ut per dag.

5 d §

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6 och 8 eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–8 eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.

Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 2 a § första stycket, ska också räknas om för en försäkrad som inte har upphört med förvärvsarbetet. Omräkning ska göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit räknat från ersättningsperiodens början. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen.

Omräkningen ska göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknat från det senaste fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En

omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten ska inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan aldrig fastställas till ett belopp som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet.

BILAGA 4

Arbetsmarknadsutskottets yttrande
2009/10:AU7y

Modern personalförsörjning för ett
användbart försvar – vissa frågor om
Försvarmaktens personal

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har gett bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över proposition 2009/10:160 *Modern personalförsörjning för ett användbart försvar – vissa frågor om Försvarmaktens personal* och eventuella motioner. *Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna* har väckt motion 2009/10:Fö1 med anledning av propositionen.

Arbetsmarknadsutskottet behandlar i detta yttrande framför allt de förslag i propositionen och motionen som berör utskottets beredningsområde, dvs. punkterna 3 delvis, 6, 12, 13, 17, 18 och 21 i propositionen och motionen.

Propositionen och motionen refereras i fortsättningen utan årtal.

Utskottets överväganden

Propositionen

Propositionen består av två huvudsakliga delar. Den första delen innehåller förslag som bl.a. rör den frivilliga militära grundutbildningen. I den andra delen redovisar regeringen en samlad svensk politik för veteransoldater, dvs. för personal vid internationella militära insatser.

Propositionens förslag i dess *första* del utgår från att försvarets personalförsörjning i första hand ska vila på frivillighet och inte längre huvudsakligen på en totalförsvarsplikt. Syftet med förslagen i propositionen anges vara att införa ett flexibelt, effektivt och tillgängligt system som bättre svarar mot de behov som Försvarsmaktens verksamhet har i dag. Förslagen innebär att totalförsvarsplikten i grunden kvarstår. Däremot föreslås att skyldigheten att genomgå mönstring och skyldigheten att fullgöra värnplikt eller civilplikt i framtiden ska förutsätta att regeringen med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap först har beslutat om detta. Det föreslås också att skyldigheten att fullgöra värnplikt och civilplikt med längre grundutbildning ska omfatta även kvinnor.

Regeringen anser att en grundläggande militär utbildning och en kompletterande militär utbildning bör inrättas i Försvarsmaktens regi. Den *grundläggande militära utbildningen* bör vara utgångspunkten för all frivillig militärtjänstgöring inom Försvarsmakten. Endast svenska medborgare över 18 år som har genomgått ett nödvändigt testförfarande bör kunna antas till utbildningen. Den som genomgår utbildningen, som varar i cirka tre månader, bör benämnas *rekryt*.

Regeringen anser vidare att Försvarsmakten i vissa fall har behov av att kunna erbjuda en *kompletterande militär utbildning*, enligt samma regelverk som finns för den grundläggande militära utbildningen. Utbildningstiden bör som längst kunna omfatta två månader. Även den som genomgår den kompletterande utbildningen bör benämnas rekryt. Den grundläggande och kompletterande utbildningen kommer inte att genomföras inom ramen för en anställning inom Försvarsmakten.

Efter grundläggande och eventuell kompletterande utbildning, och efter att den enskilde och Försvarsmakten därefter har enats om fortsatt engagemang inom Försvarsmakten, kommer en specifik befattningsutbildning och ytterligare vidareutbildning att genomföras inom ramen för anställningen i ett stående eller kontrakterat förband. Den totala utbildningstiden för de flesta soldater och sjömän kommer även i framtiden att vara minst tio månader.

Regeringen aviserar i propositionen att principerna för den grundläggande och den kompletterande utbildningen kommer att regleras i en förordning med utgångspunkt i det förslag som lämnats av *Utredningen om totalförsvarsplikten* (betänkandena SOU 2008:98 och SOU 2009:63).

Förordningen bör enligt regeringen bl.a. reglera antagning, avskiljande, för-måner och andra villkor, utbildningens innehåll och former för medinfly-tande. Den närmare utformningen av utbildningen bör enligt regeringen överlåtas till Försvarsmakten, som anordnar och genomför utbildningen.

I denna del föreslås bl.a. ändringar i följande lagar: *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*, förkortad ALF, *diskrimineringslagen (2008:567)* och *lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänst-göring inom totalförsvaret m.m.* (avser förslagspunkt 17). De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010. Inga övergångsbestämmelser föreslås i dessa delar.

Totalförsvarets pliktverk föreslås byta namn till Totalförsvarets rekryte-ringsmyndighet fr.o.m. den 1 januari 2011. I denna del föreslås bl.a. ett införande av namnändringen i *lagen (1994:260) om offentlig anställning*, förkortad LOA, som ska träda i kraft samma dag som namnändringen av myndigheten. Inga övergångsbestämmelser föreslås.

I den *andra* delen föreslår regeringen en ny lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser som ska ersätta *lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten*, förkortad LUF. I den nya lagen förstärks och framhålls vikten av omhändertagandet av personal som deltar i internationella militära insatser genom ett uppföljningsansvar för Försvarsmakten, stödåtgärder utan fast tidsbegränsning och t.ex. kontak-ter med anhöriga. Dessutom återfinns bl.a. regler om anställning, arbetstid och arbetsmiljö.

Regeringen anger att den anställda i framtiden i sin ordinarie försvars-maktsverksamhet kommer att tjänstgöra i ett förband, vilket i sin tur deltar i en internationell militär insats. Intill dess att den inriktning som reger-ingen redovisat i proposition 2008/09:140 *Ett användbart försvar* är fullt genomförd kommer dock ett system liknande dagens att gälla, dvs. perso-nal kommer att rekryteras till den specifika insatsen. Skillnaden jämfört med hur det är nu är dock att varje individ anställs för tjänst i Försvars-makten, inte för tjänst i utlandsstyrkan. Frågan om skyldighet att tjänst-göra i en internationell militär insats är dock beroende av den enskildes anställningsavtal och villkoren i det.

I denna del föreslås bl.a. en ny *lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser*, *lagen (1994:2076) om skydd för anställ-ning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.* (avser förslagspunkt 18) och en ändring i *arbetsmiljölagen (1977:1160)*. Dessa regler föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. Övergångsbestämmelser föreslås enbart när det gäller den nya lagen.

Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (förslagspunkt 12)

Regeringen anser att ALF bör ändras så att ett tillägg görs till 17 § som innebär att när ramtid ska bestämmas räknas inte tid (utan tiden överhop-pas) då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av militär utbild-ning inom Försvarsmakten som *rekryt* (förslagets 17 § 4). Regeringen

anser att det inte vore rimligt om den enskilde befann sig i en i arbetslöshetsförsäkringsrättsligt hänseende markant sämre situation efter genomförd utbildning än innan utbildningen påbörjades. Detta betyder dock inte att utbildningen ska betraktas som förvärvsarbete. Utbildningen är frivillig, och den enskilde har inte på något sätt ålagts att genomgå den. Sett mot den bakgrunden föreslår regeringen därför att tid med frivillig utbildning inte ska räknas med då ramtiden bestäms. Som sådan s.k. överhoppningsbar tid räknas i dag bl.a. tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarspikt, avslutade heltidsstudier i vissa fall, tid med föräldrapenningförmån samt arbete som har finansierats med särskilt anställningsstöd. Med *rekryt* menas här enligt författningskommentaren den som genomgår sådan militär utbildning inom Försvarsmakten på frivillig grund som ska träda i stället för grundutbildning enligt lagen om totalförsvarspikt. Den som genomgår en grundläggande officersutbildning inom Försvarsmakten omfattas dock inte.

Diskrimineringslagen (2008:567, förslagspunkt 13)

Enligt diskrimineringslagen är det redan i dag förbjudet med diskriminering vid bl.a. mönstring, utredning om personliga förhållanden eller fullgörande av värnplikt eller civilplikt. De ansvariga myndigheterna eller organisationerna har enligt lagen ett ansvar att utreda och vidta åtgärder vid kännedom om att en totalförsvarspiktig anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med t.ex. mönstring eller fullgörande av värnplikt eller civilplikt. Regeringen anser att den som genomgår en militär utbildning på frivillig grund i princip är i samma situation som den som fullgör sina skyldigheter enligt lagen om totalförsvarspikt. Regeringen anser därför att de som söker till och genomgår den föreslagna militära utbildningen inom Försvarsmakten ska ha samma skydd enligt diskrimineringslagen som de totalförsvarspiktiga som mönstrar och tjänstgör enligt lagen om totalförsvarspikt.

Lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. (förslagspunkt 17)

Enligt 9 kap. som avser skydd för anställning m.m. i *lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt* får ingen arbetstagare sägas upp eller avskedas på grund av att han eller hon fullgör totalförsvarspikt. Arbetstagarens förmåner i anställningen får inte heller försämrats på annat sätt än vad som följer av uppehållet i arbetet. Arbetstagaren har å sin sida bl.a. en skyldighet att informera sin arbetsgivare om när tjänstgöringen ska påbörjas och avslutas. Genom *lagen om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m.* blir bestämmelserna i 9 kap. *lagen om totalförsvarspikt* även tillämpliga på reservofficerare, hemvärnspersonal och på personal i Försvarsmaktens utlandsstyrka.

Regeringen anser att *rekryter* som genomgår militär utbildning inom Försvarmakten bör tillföras som skyddsvärd grupp i lagen om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. och därmed få ett skydd för sin eventuella civila anställning. Regeringen menar att Försvarmaktens verksamhet är av ett speciellt slag. Det är svårt att på förhand med visshet veta vem som kommer att passa för tjänstgöring. Det är först i slutet av den grundläggande militära utbildningen som Försvarmakten och den enskilde tar slutlig ställning till om samarbetet bör fortsätta och hur ett fortsatt engagemang ska se ut. Mot bakgrund av detta anser regeringen att det är rimligt att den enskilde har en möjlighet att återgå till sin civila anställning för det fall att antingen han eller hon eller Försvarmakten inte finner anledning till ett fortsatt engagemang. Ett skydd för anställningen i detta avseende kan ha mycket stor betydelse för rekryteringen av personal till Försvarmakten. Genom skyddet för anställningen vågar unga personer på arbetsmarknaden söka sig till Försvarmakten och dess grundläggande utbildning.

Ny lag om Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser (förslagspunkt 3, endast förslagens 2–5 §§)

Regeringen föreslår att den som ska tjänstgöra i en internationell militär insats och inte har en *anställning* i Försvarmakten får anställas särskilt för tjänstgöring i en sådan insats. En sådan anställning ska vara tidsbegränsad och avse tiden för både utbildning och tjänstgöring. Anställningen får dock tidsbegränsas till att avse endast utbildningstiden eller tjänstgöringstiden. Anställningen får sägas upp före anställningstidens utgång med en uppsägningstid av tre månader för både arbetsgivare och arbetstagar. Arbetsgivaren får dock bevilja den anställde kortare uppsägningstid. Om den anställde genomgått en utbildning för tjänstgöring utan att få godkända vitsord får arbetsgivaren säga upp anställningen med en uppsägningstid av en månad. För den som anställts enligt ovan ska 15–17 §§ *lagen (1982:80) om anställningsskydd* inte tillämpas. Dessa bestämmelser avser frågor om besked om att en tidsbegränsad anställning inte kommer att fortsätta. Förslaget om reglering av anställningen av Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser återfinns i förslaget till den nya lagens 2 och 3 §§.

Regeringen föreslår att för den som är anställd i Försvarmakten och tjänstgör i en internationell militär insats ska *arbetstidslagen (1982:673)* och 12 § *semesterlagen (1977:480)* inte tillämpas. De som tjänstgör i utlandsstyrkan inom Försvarmakten är redan i dag undantagna från arbetstidslagen och 12 § semesterlagen enligt LUF. Avsikten med undantaget från arbetstidslagen är att möjliggöra genomförandet av den verksamhet som måste kunna bedrivas i en internationell militär insats, detta då det särskilt är under sådana förhållanden som skäl som Sverige inte råder över gör sig gällande. Det kan dock även fortsättningsvis, på motsvarande sätt som gäller enligt LUF, finnas ett visst behov av förberedelser och utbild-

ning utanför insatsområdet, i nära anslutning och direkt kopplat till en internationell militär insats där det kan vara nödvändigt att tillämpa undantaget från arbetstidslagen. Regeringen vill särskilt påpeka att Försvarsmakten, som arbetsgivare, har ett generellt ansvar för att de anställda inte utsätts för orimliga arbetsvillkor vid tjänstgöring och utbildning i Sverige. Det får anses ligga i sakens natur att tillämpningen av undantaget från arbetstidslagen vid tjänstgöring i Sverige ska vara restriktiv (förslagets 4 §). Arbetsmarknadens parter kan vid behov se över möjligheterna att avtala om arbetstiden i dessa situationer.

I fråga om Försvarsmaktens arbetsmiljöansvar i en internationell militär insats ska enbart vissa angivna bestämmelser i *arbetsmiljölagen (1977:1160)* tillämpas i insatsområdet, om inte tjänstgöringsförhållandena hindrar det (förslagets 5 §).

Förslagets 2–5 §§ motsvaras i huvudsak av nuvarande bestämmelser i LUF.

Övriga lagförslag som är aktuella i detta yttrande

I övrigt föreslås ett antal lagändringar av teknisk natur (förslagspunkterna 6, 18 och 21).

Motionen

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna yrkar i motion *Föl* att propositionen avslås. Partierna anser att det är uppenbart att regeringen redan från början bestämt sig för att helt överge totalförsvarsplikten i fred och införa ett militärt försvar bemannat enbart med hel- och deltidsanställda. Partierna hänvisar till att försvarsutskottet vid behandlingen av proposition 2008/09:140 *Ett användbart försvar* framhöll att regeringen utan förslag till riksdagen redovisade sin syn på den framtida personalförsörjningen inom Försvarsmakten (bet. 2008/09:FöU10). I betänkandet framhöll försvarsutskottet också att riksdagen skulle ta ställning till den närmare utformningen av Försvarsmaktens personalförsörjning först då regeringen lämnat konkreta förslag. Enligt partierna står det klart att riksdagen ännu inte medgivit någon förändring i personalförsörjningssystemet.

Det som nu föreslås av regeringen är enligt motionen inte ett genomarbetat och heltäckande förslag till ett framtida personalförsörjningssystem utan bara ett förslag om avveckling av värnpliktsutbildningen i fred per den 1 juli 2010. Regeringen har låtit utreda hur ett system med frivillig militär grundutbildning ska se ut. Detta är dock bara en liten del av ett sammanhängande personalförsörjningssystem. Hur ett sådant samlat system ska utformas beskrivs bara bristfälligt i propositionen. Partierna hänvisar till att Lagrådet i sitt yttrande konstaterat att den frivilliga militärutbildningen tycks vara den viktigaste reformen i propositionen men att den inte kommer att regleras i någon lag utan i en förordning som regeringen fattat

beslut om. Vidare konstateras i motionen att de lagar, förordningar eller avtal som ger ett robust och uthålligt system varken föreligger eller föreslås i proposition 2009/10:160.

Partierna anser att regeringens förslag innebär en fortsatt stor osäkerhet. Den utredare som på regeringens uppdrag ska se över en del frågor och vid behov föreslå de åtgärder som behövs för personalförsörjningen i det reformerade försvaret ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 december 2010. Partierna pekar på att de nya lagarna på området därmed – med hänsyn till remisstider och lagstiftningsarbete – sannolikt inte kommer att kunna träda i kraft förrän tidigast den 1 januari 2012, dvs. tidigast 18 månader efter att systemet ändrats i enlighet med förslagen i propositionen.

I dag utgörs cirka en tredjedel av försvarsbudgeten av personalkostnader. Ett yrkesbaserat försvar riskerar enligt partierna att medföra betydligt ökade kostnader. Regeringen har enligt motionen inte visat hur denna kostnadsökning ska finansieras och vad som då kommer att bli föremål för nedprioritering, utan detta har skjutits på framtiden. Det är dessutom omöjligt att veta om den unikt skarpa och långa kravlista, fylld med en rad av brasklappar, som Försvarsmakten ställt upp på det arbetsmarknadspolitiska området kommer att kunna uppfyllas och levereras av statsmakterna och av arbetsmarknadens parter.

Regeringen har enligt motionen slarvat fram och presenterat ett illa underbyggt förslag utan att under processen föra en offentlig debatt. Regeringens agerande under de senaste åren när det gäller försvarets personalförsörjning har föregripit och inkräktat på riksdagens beslutandeområden. Att ställa riksdagen inför sådana villkor och inte säkerställa en uppslutning av en bred riksdagsmajoritet är uppseendeväckande. En så genomgripande omläggning av Försvarsmaktens personalförsörjning som regeringen planerar måste bygga på ett väsentligt mer genomarbetat underlag än det som regeringen nu lägger fram. Det måste vara systemsammanhängande. Partierna anser att det måste finnas en bred blocköverskridande majoritet bakom ett system som ska gälla i framtiden.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutskottet instämmer i regeringens slutsats att en reformerad personalförsörjning inom Försvarsmakten är en avgörande förutsättning för att genomföra den försvarspolitiska inriktning som riksdagen fattade beslut om under våren 2009 med anledning av proposition 2008/09:140 *Ett användbart försvar*. Förändringsbehovet är särskilt tydligt i fråga om principerna för att tillgodose behovet av soldater och sjömän. Utskottet anser att det är av stor vikt att de arbetsrättsliga aspekterna beaktas i det fortsatta arbetet för dessa kategorier inom Försvarsmakten. Arbetsmarknadsutskottet vill i detta sammanhang hänvisa till utskottets yttrande 2008/09:AU8y till försvarsutskottet med anledning av proposition 2008/09:140 under våren

2009. Utskottet tog i det yttrandet upp ett antal grundläggande arbetsrättsliga frågor som bör beaktas i utformningen av den framtida personalförsörjningen.

Utskottet välkomnar att regeringen i kommittédirektiv (2009:58) till den nu pågående utredningen om Försvarsmaktens framtida personalförsörjning till stora delar beaktat de arbetsrättsliga frågeställningar som utskottet pekade på i sitt yttrande. Utredningsuppdraget ska redovisas senast den 1 december 2010.

Utskottet vill betona att den svenska modellen, där kollektivavtal verkar tillsammans med lagregler, allmänt sett fungerar bra på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet vill också peka på möjligheterna för arbetsmarknadens parter, även inom försvarets område, att i kollektivavtal komma överens i frågor om t.ex. tidsbegränsade anställningar och rätt till tjänstledighet på det sätt och inom de ramar som förutsatts i lagstiftningen.

Utskottet noterar att det i följdmotion Fö1 inte framförts några invändningar i sak mot de föreslagna lagändringar som utskottet behandlar i den första delen. Utskottet anser med hänvisning till vad som har anförts att försvarsutskottet bör tillstyrka följande förslag till lagändringar i *propositionen: punkt 12* lagen om arbetslöshetsförsäkring, *punkt 13* diskrimineringslagen, *punkt 17* lagen om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. och *punkt 21* lagen om offentlig anställning och avstyrka motion Fö1 i motsvarande delar.

Med anledning av det som sägs i propositionen om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser kan utskottet konstatera att de frågor som avser arbetsmarknadsutskottets beredningsområde i huvudsak motsvaras av de nu gällande bestämmelserna i LUF.

Inte heller i den andra delen framförs i motion Fö1 några invändningar i sak mot de lagförslag som arbetsmarknadsutskottet behandlar i detta yttrande.

Med hänsyn till vad som anförts anser arbetsmarknadsutskottet att försvarsutskottet även bör tillstyrka följande förslag i *propositionen: punkt 3 delvis* lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser (2–5 §§), *punkt 6* ändring i arbetsmiljölagen och *punkt 18* lagen om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. och avstyrka motion Fö1 i motsvarande delar.

Stockholm den 15 april 2010

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Hillevi Engström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hillevi Engström (m), Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s), Elisabeth Svantesson (m), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Jan Ericson (m), Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Ulf Holm (mp), Jennie Nilsson (s), Lennart Levi (c), Gulan Avci (fp) och Birgitta Eriksson (s).

Avvikande mening

Avvikande mening (s, v, mp)

Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Ulf Holm (mp), Jennie Nilsson (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Regeringen lägger i sin proposition 2009/10:160 *Modern personalförsörjning för ett användbart försvar* fram förslag som utgår från att försvarets personalförsörjning i första hand ska vila på frivillighet och inte längre på totalförsvarsplikten. Regeringen presenterar skissartat i propositionen ett system med frivillig militärutbildning. Det är emellertid bara en liten del av ett sammanhängande personalförsörjningssystem som dessutom endast kommer att regleras i förordning och inte i lag.

Vi anser att riksdagen inte medgivit någon förändring i personalförsörjningssystemet ännu. Vi motsätter oss att det kommande personalförsörjningssystemet införs utan att det redovisats i sin helhet vid ett och samma tillfälle för riksdagen.

Det pågår en utredning som har till uppgift att se över Försvarsmaktens framtida personalförsörjning, bl.a. ur ett arbetsrättsligt perspektiv. Utredningen kommer att avsluta sitt arbete tidigast i december 2010. I nuläget finns det många oklarheter och alltför många allmänt hållna antaganden om vad som kommer att gälla i framtiden. Det är också osäkert om arbetsmarknadens regler kommer att kunna följas.

Regeringen bör när utredningen lämnat sitt betänkande återkomma till riksdagen för ett slutgiltigt ställningstagande på personalförsörjningsområdet i sin helhet.

När det gäller avsnittet om den s.k. veteransoldatspolitiken vill vi understryka att dessa frågor, som regeringen vill marknadsföra som något nytt, i grunden handlar om vikten av en god personalpolitik för de berörda inom Försvarsmakten. Ett gott omhändertagande kräver också att samhället har ett väl fungerande trygghetssystem, vilket regeringen under denna mandatperiod tyvärr med iver lagt stor energi på att nedmontera.

Med detta tillstyrker vi motion Fö1 i denna del.